

Eerste monitoring convenant Wijkveiligheid Utrecht-Overvecht

Amsterdam, 1 december 1999

Robert van Overbeeke
Georgia de Poorter

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Voorgeschiedenis	3
1.2	Achtergrond	4
2	Maatregelen	7
2.1	Uitgevoerde maatregelen	7
2.2	Gewenste maatregelen	10
2.3	Conclusie	13
3	Resultaten	15
3.1	Geboekte resultaten	15
3.2	Conclusie	17
4	Samenwerking	18
4.1	Partners	18
4.2	Organisatie	20
4.3	Communicatie	23
4.4	Conclusie	23
5	Aanbevelingen en suggesties	25
5.1	Draagvlak	25
5.2	Kansen en bedreigingen	26
5.3	Aanbevelingen en suggesties	27
6	Advies	41
6.1	Inleiding	41
6.2	Structurele inbedding	41
6.3	Organisatie	44
6.4	Inhoud	45
	Bijlagen	
■	Namen van de geïnterviewde personen	48
2	De Decision Determinants Questionnaire (DDQ)	49
3	Verslagen van de discussiemiddagen	50

1 Inleiding

1.1 Voorgeschiedenis

In december 1998 werd er een convenant gesloten tussen vier partijen om de wijkveiligheid in Utrecht-Overvecht te bevorderen. De vier partijen waren het Wijkbureau Overvecht (vooruitgeschoven post van de gemeentelijke dienst Wijkbeheer en Stadsbeheer), de Stichting Welzijn Overvecht (hierna: SWO), de politie van district Utrecht-Noord en het Openbaar Ministerie (hierna: OM).

Aanleiding waren bewonersklachten, criminaliteitscijfers van de politie en publicaties over jongerenoverlast. Het wijkbureau wilde iets doen aan de klachten, maar kon dat formeel niet omdat het geen uitvoerende taken heeft. Er werd daarom samenwerking gezocht met andere organisaties, die wel uitvoerende taken hadden en die zich bovendien op het terrein van veiligheid en jongeren richtten. Het convenant was daarbij vooral bedoeld als een vorm van garantie dat de uitvoering daadwerkelijk plaats zou vinden. Er bestaat immers geen gezagsrelatie tussen de partners; evenmin heeft enige partner de bevoegdheid om de andere aan te sturen.

Uit een analyse bleek dat er vijf probleemlocaties in de wijk waren, waarop de convenantpartners zich moesten richten: de Camera Obscuradreef, winkelcentrum Overkapel, de Kalymnosdreef, de omgeving van Bahama-, Denver- en Bostondreef en de Berberhof.

Besloten werd op uitvoerend niveau een werkwijze toe te passen, waarbij koppels bestaande uit een wijkagent en een jongerenwerker regelmatig de wijk in trekken om contact te leggen en te onderhouden met jongerengroepen. Dit onder het motto "kennen en gekend worden", een beleidsspeerpunt dat bij de politie al langer bekend is.

Daarnaast zou op tal van terreinen extra inspanning gepleegd worden:

- vrijetijdsbesteding;
- arbeid en scholing;
- normen stellen;
- fysieke maatregelen;
- toezicht;
- aanspreekpunt;
- eventuele aanpak van concrete delicten naar behoefte.

Inmiddels is er een half jaar gewerkt aan de uitvoering van het convenant en is er behoefte ontstaan aan een reflectie op de afgelopen periode. De convenantpartners, vertegenwoordigd door afgevaardigden van het wijkbureau en SWO, hebben Van Dijk, Van Soomeren en Partners (DSP) verzocht een eerste 'monitoring' van de convenantafspraken integrale wijkveiligheid Overvecht te verzorgen.

De doelstelling van de monitoring kan daarbij als volgt worden geformuleerd:

- inzicht te krijgen in de werking van de convenantafspraken;
- inzicht te krijgen in de samenwerking binnen iedere partij en tussen de partijen onderling;
- inzicht te geven in het vervolg en de verdere inbedding van de convenantafspraken in het reguliere werk;
- inzicht te geven in de manier waarop in de toekomst programmatisch werken beter kan worden vormgegeven.

Met ruim dertig mensen (uitvoerenden, een vertegenwoordiger van het OM, beleidsmedewerkers, bewoners, winkeliers en jongeren) zijn interviews gehouden om een beeld te krijgen van de voortgang. In de volgende hoofdstukken wordt dat beeld gepresenteerd. Een lijst met namen van de geïnterviewde personen is achterin het rapport in de bijlage te vinden.

Daarnaast is een draagvlakmeting uitgevoerd met een speciaal daarvoor ontwikkeld instrument, de Decision Determinants Questionnaire (DDQ). De resultaten hiervan zijn gebruikt om te bepalen in hoeverre continuering van de convenantafspraken wenselijk is.

Als het om operationele zaken gaat, is het rapport vrij nadrukkelijk vanuit het perspectief van de uitvoerenden geschreven. Zij zijn immers degenen die het convenant in 'het veld' gestalte moeten geven. Hun beleving, behoeften en ervaringen lijken ons daarom doorslaggevend.

1.2 Achtergrond

Vrijtijdsvoorzieningen voor jongeren

Overvecht is een typisch grootstedelijke jaren zestig-wijk. Hoogbouw met veel groen ertussen wordt afgewisseld met middelhoogbouw en laagbouw. Licht, lucht, ruimte en groen waren duidelijk de leidende idealen bij het ontwerp van de wijk.

Met de behoeften van jongeren lijkt weinig rekening gehouden bij het ontwerpen van de wijk. De ruimte tussen de bebouwing is veelal bestemd voor het parkeren van auto's. Spelen op de grasveldjes tussen de bebouwing geeft al gauw geluidsoverlast wegens het weerkaatsen van het geluid tussen de wanden, met name bij de hoogbouw.

Er zijn in de wijk weinig tot geen activiteiten voor jongeren van ongeveer 12-18 jaar, volgens veldwerkers, bewoners en jongeren. Wel zijn er enkele fysieke voorzieningen, zoals trapveldjes en voetbalkooien, maar daar wordt weinig gebruik van gemaakt. Geschikte ontmoetingsplekken voor jongeren zijn er nauwelijks. Weliswaar is er een aantal buurthuizen in de wijk, maar zoals overal in Nederland kwamen de buurthuisactiviteiten onder zware druk te staan tijdens de bezuinigingen op het welzijnswerk in de jaren tachtig. In Utrecht is weliswaar lange tijd gepoogd het jongerenwerk te vrijwaren van deze bezuinigingen, maar uiteindelijk konden deze niet afgewend worden. De openstelling van de buurthuizen voor jongeren was ten tijde van de ondertekening van het convenant echter zeer gering. Het aanbod van de buurthuizen was vooral op andere bevolkingsgroepen gericht, zoals peuters en senioren.

Jongeren hangen zodoende veel op straat rond, wat voor sommige andere bewoners overlast geeft of bedreigend overkomt. Verveling lijkt het voorname achterliggende probleem van de jongerenoverlast.

Bevolkingsopbouw

Een andere achterliggende factor zou de bevolkingssamenstelling kunnen zijn. Deze is in Overvecht volgens de respondenten tamelijk onevenwichtig. Er zouden relatief veel senioren (55-plussers) wonen, veel allochtone gezinnen en veel alleenstaande autochtonen. Met name de senioren zouden overlast ondervinden van de jongeren.

Met behulp van de hierna volgende tabellen worden deze beweringen gecontroleerd. Achtereenvolgens presenteren we de leeftijdsopbouw, etniciteit en huishoudensamenstelling.

Tabel 1 Leeftijdsopbouw Overvecht en ontwikkeling 1994-1998 (1994 = 100) vergeleken met de hele stad (in %).

leeftijd in jaren	0-17	18-29	30-44	45-54	55-64	65-79	80 +	totaal
Overvecht	18	18	20	12	12	15	5	100
ontwikkeling	105	97	99	94	95	96	86	97
stad	18	26	25	11	8	9	3	100
ontwikkeling	101	95	104	105	97	93	98	99

Bron: Gemeente Utrecht, Bestuursinformatie. Peildatum: 1/1/1998

In tabel 1 is te zien dat het aandeel 55-plussers in Overvecht groter is dan het stedelijk gemiddelde. Bovendien is het aandeel 18-44 jarigen er lager dan het stedelijk gemiddelde. In die zin is de bevolkingsopbouw in Overvecht inderdaad afwijkend.

In de rijen die 'ontwikkeling' heten, wordt aangegeven of er een stijging of daling heeft plaatsgehad ten opzichte van 1994. Het jaar 1994 wordt op 100 gesteld; een stijging wordt weergegeven met een getal boven de 100, een daling met een getal onder de 100. Tussen 1994 en 1998 is het aandeel 0-17 jarigen gegroeid, in vergelijking met de hele stad zelfs sterker. De overige leeftijdscategorieën, met name boven de 45 jaar, zijn in omvang gedaald; het aandeel 80-plussers is zelfs fors afgenomen - zeker in vergelijking met de hele stad. De toename van de leeftijdsklassen 30-54 jaar die zich in Utrecht heeft voorgedaan, is in Overvecht achterwege gebleven. Het lijkt er dus op dat het aandeel jongeren voorlopig zal blijven toenemen. Om dit zeker te weten, worden de jongeren nader bekeken.

Tabel 2 Leeftijdsopbouw jongeren in Overvecht en ontwikkeling 1994-1998 (1994 = 100) vergeleken met de hele stad (in %).

leeftijd in jaren	0-3	4-5	6-11	12-17	18-22	totaal
Overvecht	17	9	26	24	24	100
ontwikkeling	94	103	117	103	91	101
stad	18	8	23	20	31	100
ontwikkeling	97	99	109	98	86	96

Bron: Gemeente Utrecht, Bestuursinformatie. Peildatum: 1/1/1998

In vergelijking met de hele stad Utrecht wonen er in Overvecht relatief veel jongeren in de leeftijd 6-17 jaar. De groep 18-22 jaar is daarentegen minder sterk vertegenwoordigd dan in de stad als geheel.

Tussen 1994 en 1998 zijn er in Overvecht meer 4-17 jarigen bijgekomen dan in de stad als geheel en is de klasse 18-22 jarigen minder sterk afgenomen.

De aanwas van jongeren in de 'moeilijke leeftijd' is dus inderdaad voorlopig nog niet voorbij.

Tabel 3 Etnische herkomst Overvecht en ontwikkeling 1994-1998 (1994 = 100) vergeleken met de hele stad (in %).

etniciteit	NL	Ma- rok	Tur	Sur	NA/ Aru- ba	GISP	vm. Joego	ove- rig	totaal
Overvecht	65	11	5	5	1	1	1	11	100
ontwikke- ling	88	148	151	97	90	99	178	106	97
stad	70	8	5	3	1	1	1	11	100
ontwikke- ling	96	112	110	96	99	96	126	108	99

Bron: Gemeente Utrecht, Bestuursinformatie. Peildatum: 1/1/1998

In vergelijking met de hele stad is het aandeel Marokkanen en Surinamers in Overvecht bijna de helft groter en het aandeel Nederlanders bijna ééntiende kleiner.

Tussen 1994 en 1998 is het aandeel Marokkanen, Turken en voormalig-Joegoslaven - ook in vergelijking met de hele stad - fors toegenomen (namelijk met de helft; het aandeel ex-Joegoslaven zelfs met driekwart) en het aandeel Nederlanders en Antillianen/Arubanen afgenomen. De beweringen van de respondenten ten aanzien van dit aspect kloppen dus wel.

Tabel 4 Huishoudensamenstelling in Overvecht vergeleken met de hele stad (in %).

type huishou- den	paar zonder kinderen	paar met kinderen	eenouder- gezin	alleen- staand	totaal
Overvecht	27	19	8	46	100
stad	25	18	5	52	100

Bron: Gemeente Utrecht, Bestuursinformatie. Peildatum: 1/1/1998

Bijna de helft van de huishoudens in Overvecht betreft alleenstaanden. Dat is veel, maar ten opzichte van de hele stad is het niet uitzonderlijk. Overigens vermoeden we dat in de stad als geheel de studentenpopulatie het aandeel alleenstaanden sterk beïnvloedt; de stad als geheel vormt dan natuurlijk niet echt goed vergelijkingsmateriaal. In ieder geval klopt het idee van de respondenten dat er veel alleenstaanden in Overvecht wonen. Er zijn geen gegevens bekend over de ontwikkeling van de huishoudensamenstelling tussen 1994-1998.

2 Maatregelen

2.1 Uitgevoerde maatregelen

Tussen de convenantpartners zijn naar onze mening tamelijk vrijblijvende afspraken gemaakt omtrent de uit te voeren maatregelen. De afspraak was dat op de probleemlocaties de volgende maatregelen genomen zouden worden:

- contact leggen met jongerengroepen op straat (kennen en gekend worden);
- de buurthuizen 's avonds vaker/langer openstellen;
- meer vrijetijdsvoorzieningen voor jongeren aanbieden;
- een arbeid en scholing-project opzetten voor individuele trajectbegeleiding van jongeren;
- een aanspreekpunt voor omwonenden, winkeliers en jongeren creëren in de vorm van een zogenaamd wijkkoppel;
- de naleving van de normen aanscherpen;
- delicten of problemen die specifiek zijn voor de betreffende locatie ad hoc aanpakken.

Concrete aantallen of streefcijfers zijn hierbij niet geformuleerd.

Kennen en gekend worden

- Wijkkoppels, bestaande uit een wijkagent en een opbouwwerker gaan regelmatig (ongeveer eens per twee weken) de straat op om contact met jeugdgroepen te leggen en dat contact te onderhouden. Er heerst grote tevredenheid bij de uitvoerenden over deze maatregel.

De geïnterviewde jongeren zeggen de wijkkoppels nog niet of slechts een enkele keer gezien te hebben.

Het is met name voor de politie lastig aan te geven hoeveel tijd er besteed wordt aan 'convenanttaken'. Die taken verschillen namelijk nauwelijks van het reguliere werk. "Kennen en gekend worden" is bijvoorbeeld tevens een onderdeel van het (landelijke) politiebeleid. De politie registreert wel namen en andere informatie van jongeren waarmee contact bestaat.

Voor SWO is het duidelijker aanwijsbaar: er wordt door opbouwwerkers in principe netto¹ 350 uur per jaar voor convenanttaken uitgetrokken (opbouwwerk en sportwerk). Daarnaast zijn er nog de reguliere inloopuren (plm. 1000 uur per jaar, excl. Melkertiers) en vrijetijds-activiteiten. Uit gesprekken met de SWO-medewerkers blijkt men de gereserveerde uren ook werkelijk in de praktijk te besteden, waarbij opgemerkt dient te worden dat ureninzet niet hetzelfde is als resultaat. Helaas kon men de inzet niet met registratiegegevens onderbouwen.

Noot 1 Netto betekent: reële contacturen.

Schema 2.1 Openingstijden van de buurthuizen, seizoen 1999/2000

dag	buurthuis	tijden
maandag	Transit	18.30-21.30
dinsdag	De Kastor	idem
woensdag	De Boog	idem
donderdag	De Bram	idem
vrijdag	Einstein	idem

Vrijtijdsbesteding

- De buurthuizen zijn (iets) vaker en langer opengesteld voor jongeren. Zo is De Boog van nul naar één avond per week gegaan en is De Bram eveneens één avond per week open (zie ook schema 2.1). Formeel heet het dat jongeren nu elke avond van de week wel ergens terecht kunnen, behalve in het weekend. In de praktijk blijkt dat echter niet zo te werken: de jongeren zijn sterk aan hun eigen buurt gebonden en gaan niet naar buurthuizen in een andere buurt. De jongeren zelf geven aan dat ze de andere buurthuizen te ver weg vinden.
- Er worden vrijetijdsactiviteiten opgezet voor tieners en groepen jongeren. Het gaat vooral om sportactiviteiten ((zaal)voetbal, vechtsporten). Door de assistent-sportwerker wordt ook capoeira georganiseerd, een kruising tussen vechtsport en dans. Dit blijkt goed aan te slaan bij de jongeren. De sportactiviteiten worden niet alleen in de buurthuizen georganiseerd, maar ook gewoon op een "veldje om de hoek" (het zogenaamde 'outreaching werken'). Op die manier wordt verwacht dat men meer jongeren bereikt. De meeste jongeren zeggen nog niets van deze activiteiten gemerkt, maar er soms wel van gehoord te hebben. In één buurthuis werd tijdens ons bezoek aan capoeira gedaan (één van de nieuw georganiseerde sportactiviteiten); dit werd inderdaad enthousiast ontvangen. Voor de tieners is er een tienerclub, gericht op 10-15 jarigen.
- Er is een budget van f 150.000 beschikbaar gesteld om snel relatief kleine maatregelen te kunnen realiseren. Hier is nog geen beroep op gedaan. Dit heeft te maken met de werkwijze van SWO. Door de jongeren op de Theemsdreef is al verzocht om een hangplek te realiseren met geld uit dat potje. SWO was hiertoe bereid, maar huldigt het standpunt dat de jongeren zelf ook actie moeten ondernemen om te zorgen dat hun plan wordt uitgevoerd. Aangezien de jongeren geen verdere activiteit ondernamen, is er nog niets gebeurd.

Arbeid en scholing

In mei 1999 is een arbeid- en scholingproject gestart (Transactie), gericht op allochtone jongeren. In een maand tijd zijn er volgens de respondenten vijf jongeren geholpen, wat door hen als veel wordt beschouwd.

Normen stellen

- Er is gedurende drie maanden extra politie-inzet gepleegd in de vorm van het zogenaamde Flexteam: dit was een team van tien mensen (afkomstig uit alle districten van de regio) die repressief optraden op de vijf probleemlocaties met een lik-op-stuk aanpak. Dit heeft volgens de veldwerkers heel goed gewerkt; de jongeren hadden er echt 'last van'. Volgens het relaas van enkele jongeren klopt dit, maar met een kanttekening, die ook door sommige SWO-ers wordt ondersteund: het optreden van de politie kwam op hen nogal agressief en soms ronduit provocerend over (er schijnt ooit een politiebusje op de jongeren ingereden te zijn).

Voor hen wekte de plotseling veranderde bejegening door de politie vooral verwarring. De wijkagenten behandelden hun altijd vriendelijk, maar de bejegening door de agenten van de noodhulp (surveillance) en het Flexteam staat daar diametraal tegenover. Zij zouden zonder uitleg gelijk bekeuringen hebben uitgedeeld.

Het lijkt erop dat de jongeren van het optreden van noodhulp en Flex-team vooral geleerd hebben dat ze moeten oppassen voor alle politie-functionarissen die geen wijkagent zijn. Wat ze eventueel verkeerd deden, lijken ze niet begrepen te hebben. Het leereffect op het gebied van normen is vermoedelijk dus gering geweest.

- Het Zuilense Asterixteam komt ook af en toe in Overvecht (schuift in principe mee met de probleemjongeren.)
- Winkelcentrum Overkapel is tot 'artikel 9 en 10-gebied' verklaard, wat inhoudt dat niemand daar mag rondhangen. Bij overtreding van deze artikelen kan iemand meteen aangehouden en beboet (f 80) worden. Uit de reacties van de jongeren maakten we op dat zij niet op de hoogte waren van dit 'samenscholingsverbod'. Ze begrepen althans niet wat ze verkeerd deden en waarom ze ineens beboet werden.
- Er zijn afspraken gemaakt met jongerengroepen op de probleemlocaties, zoals "na 22 uur geen muziek meer".

Fysieke maatregelen

- Er zijn enkele fysieke maatregelen uitgevoerd, bijvoorbeeld:
 - op de Kalymnosdreef is een onderdoorgang dichtgemaakt; dit maakte een eind aan de problemen daar. Wel lijken nu de Theemsdreef en Kretadreef probleemlocaties te zijn geworden. Voor een deel gaat het hier om dezelfde jongeren als voorheen op de Kalymnosdreef. Er is dus ten dele sprake van verplaatsing.
 - er is (diverse malen opnieuw) een paal geplaatst bij de Bahamadreef om te voorkomen dat jongeren er met hun auto's, voorzien van lawaaiige geluidsinstallatie, langs zouden kunnen rijden. De paal werd een paar keer met sokkel en al verwijderd, vermoedelijk door de betreffende jongeren. De aanhouder (in dit geval de professionals) won echter; de overlast is nu beheersbaar.

Toezicht

De wijkagenten oefenen hun gebruikelijke toezicht uit. Daarnaast helpen noodhulp en toezichthouders hen toezicht te houden op de jongeren en op de locaties waar ze rondhangen. Regelmatig worden hun bevindingen aan de betreffende wijkagent doorgegeven. Dit werkt naar tevredenheid.

Wijkkoppel als aanspreekpunt voor omwonenden

- De politie was altijd al aanspreekpunt voor omwonenden en is dat onverminderd gebleven. Eén van de wijkagenten merkt op dat bewoners onderling en bij de koppels wijkagent-opbouwwerker weliswaar veel klagen, maar weinig officieel melden bij de politie. Zodoende komt een klacht vaak niet in de registratie terecht. De betreffende wijkagent tracht de bewoners zoveel mogelijk te stimuleren om hun klacht officieel te melden.
- Het wijkbureau is ook aanspreekpunt voor bewoners in de wijk. Er komen dan ook regelmatig klachten van bewoners binnen. Het wijkbureau heeft geen uitvoerende taak en verwijst bewoners daarom door naar andere instanties die wel een uitvoerende taak hebben. Overigens betekent dit dat de bewoners in zo'n geval dus twee keer moeten bellen, wat onzes inziens niet zo'n klantvriendelijke oplossing is.

Eventuele aanpak concreet delict

- Het Flexteam heeft een actie uitgevoerd, gericht op de technische staat van brommers.
- Er is een onderzoek ingesteld naar de jongerenoverlast op de Theemsdreef. Hieruit kwamen ruim vijftig(!) zaken naar voren. Na enige aarzeling (het betrof jongeren van ongeveer 10-11 jaar) heeft de recherche daar uiteindelijk ingegrepen.

2.2 Gewenste maatregelen

Vrijtijdsbesteding

Het totale voorzieningenniveau voor jongeren is ondanks de ontplooiende activiteiten nog steeds mager.

- Gegeven de constatering dat jongeren niet naar buurthuizen buiten hun eigen buurt gaan, is de openstelling van de buurthuizen nog onvoldoende.
- In het algemeen zeggen de jongeren zelf met plezier in Overvecht te wonen, maar vinden ze dat er weinig te doen is. Over de activiteiten die in de buurthuizen georganiseerd worden of beoefend kunnen worden, zijn de jongeren tevreden. Activiteiten organiseren hoeft voor de meesten niet echt. Waar het om gaat, is dat ze niet thuis hoeven te zitten bij hun ouders, maar een plek voor zichzelf hebben, zowel binnen als buiten. In de praktijk doen de jongere bezoekers van buurthuizen vooral spelletjes. De oudere bezoekers zitten doorgaans rustig met vrienden te kletsen met een half oog op de TV. Wel zouden sommige bezoekers willen voetballen en een enkeling zou computerspelletjes zonder gokelement willen doen. Veel meer jongens zouden graag af en toe (eens per maand of eens per twee maanden) een disco of feest willen hebben in de buurthuizen of één à twee keer jaar met z'n allen willen gaan stappen.

Disco's vormen trouwens een verhaal apart: de Marokkaanse en Turkse jongens schijnen overal in de binnenstad geweigerd te worden bij de discotheken. Ze zijn aangewezen op ver weg gelegen disco's zoals in Beesd en Nijmegen, maar daar kleven vervoersproblemen aan. Wellicht zou op stedelijk niveau eens met de horecawereld overlegd moeten worden over het toelatingsbeleid.

In één buurthuis werd door de jongeren naar voren gebracht dat ze naar het voorbeeld van Zuilen een halfopen container zouden willen met licht en een paar bankjes, die op een plek wordt gezet waar andere bewoners geen last van hebben.

- Voor jongeren die niet naar buurthuizen willen, is de outreachende aanpak van het sportwerk veelbelovend. Naar onze mening zou de outreachende aanpak uitgebreid moeten worden en wellicht niet alleen op sport betrekking moeten hebben, maar ook op andere activiteiten. Ook zou voor deze groep gedacht kunnen worden aan het opzetten van een jeugdtoezichthoudersproject naar het model van het wijkteam Marco Pololaan (politie) of de JTT's (jeugdtoezichtteams) van de politie Amsterdam-Amstelland.
- Voor jongeren die niet voor buurthuizen te porren zijn en ook niet voor sport (zeg maar de hard-core straatjongeren) is geen voorziening; toch behoort een groot aantal jongeren tot deze groep. Sommigen willen alleen maar een beetje slap met elkaar ouwehoeren onder het genot van een biertje en eventueel een blowtje, maar absoluut geen activiteiten ondernemen. De plek waar ze dat doen is niet altijd even gelukkig gekozen.

Door diverse wijkkoppels is al met de jongeren overlegd over alternatieve rondhanglocaties. Daar kwamen geen haalbare alternatieven uit.

Naar onze mening zou toch nog eens naar alternatieve locaties gezocht moeten worden, uiteraard in overleg met de jongeren. Hierbij zou het wijkbureau het initiatief moeten nemen. De methodiek 'kids en space' (ontwikkeld door DSP), waarmee de wensen van jongeren op het gebied van inrichting van de openbare ruimte kunnen worden geïnventariseerd, zou hierbij behulpzaam kunnen zijn.

Verder zou wat dieper op de wensen van de jongeren doorgevraagd kunnen worden. Wat is aantrekkelijk voor jongeren? Waarom willen ze zo graag op locatie X rondhangen? Wat voor eigenschappen heeft die plek? (Enkele respondenten noemen al een deel van het antwoord: rondhangen gebeurt altijd bij een snackbar en ergens waar de jongeren beschut kunnen staan. Maar waarom is een snackbar aantrekkelijk? Omdat je er eten en drinken kunt halen, omdat er veel bekenden langskomen, ...?) Waarom willen ze per sé *niet* naar het park, terwijl dat ongeveer de enige plek is waar geen overlast van hen zou worden ondervonden?

Een respondent wijst erop dat een JOP (jongerenontmoetingsplek) helemaal niet zo luxe hoeft te zijn. Een afdak van "wat ouwe planken op een hoop zand" zou veel beter voldoen dan een gelikt fabrieksprodukt. Enkele jongeren geven dat zelf ook al aan door hun vraag om een "halfopen container met licht en een paar bankjes".

- Volgens buurthuismedewerkers is er in Overvecht een vrij grote groep spijbelaars. Zij hangen overdag op straat rond en vervelen zich doorgaans stierlijk. Zij zouden vermoedelijk best meer structuur (school, werk) in hun leven willen, maar zullen dat niet gauw uit zichzelf naar voren brengen.

Elders in Nederland bestaan projecten voor dit soort jongeren, zoals bijvoorbeeld JOPS in Rotterdam. Dit project is gericht op schooluitvallers die dreigen af te glijden naar de criminaliteit wegens verveling. Het biedt de jongeren de gelegenheid praktijkervaring op te doen in de bouw, aangevuld met theorielessen (onder meer Nederlands, rekenen, technisch tekenen). In de tweede fase van het project kunnen jongeren zich specialiseren in twee vakrichtingen en in een derde fase wordt het geleerde in praktijk gebracht in een pand in de wijk.

Na een nader onderzoek van dit signaal en een inventarisatie naar de omvang van deze groep, zou overwogen kunnen worden in Overvecht ook zo'n project te starten.

- Er is volgens SWO verschil in jongerenwensen tussen de vijf locaties. Daar zou nog beter op ingespeeld kunnen worden.
- Er is altijd rivaliteit tussen de verschillende jongerengroepen. Als de ene groep in buurthuis X komt, zul je de andere groepen daar niet zien. Toch wil je alle groepen graag bedienen. Het outreachende sportwerk lijkt een goed antwoord op dit fenomeen. Wellicht zouden ook andere activiteiten op outreachende basis 'naar de jongeren toegebracht' moeten worden.
- In het algemeen zouden de jongens die de buurthuizen bezoeken het best leuk vinden als er ook meisjes zouden komen. Voor allochtone meisjes ligt dat echter tamelijk ingewikkeld. Door de week zijn ze verplicht tot laat op de dag het huishouden te doen; alleen de zondagmiddag zou daarom in aanmerking komen. Voorts geldt dat ze als groep zouden moeten komen. Bovendien is sportbeoefening onmogelijk zolang er alleen mannelijke sportmedewerkers zijn.
- Voor meiden is er weinig aanbod. Diverse veldwerkers dringen aan op het aanstellen van een meidenwerker. Volgens SWO is die er al; de andere partners zijn hiervan kennelijk niet op de hoogte. SWO meldt bovendien dat meiden doorgaans geen maatschappelijke overlast bezorgen als ze problemen hebben; ze worden meestal zelfdestructief.

Arbeid en scholing

Men vindt het jammer dat de doelgroep van project Transactie beperkt is tot allochtone jongeren. Voor autochtone jongeren is er volgens de respondenten net zoveel behoefte aan een arbeid- en scholingsproject. Overigens blijkt er voor autochtone jongeren wel degelijk intensieve trajectbegeleiding te bestaan, namelijk Baan op Maat.

Normen stellen

De repressieve politie-inzet was slechts incidenteel. Om een blijvend effect te hebben, zou deze inzet periodiek herhaald moeten worden of zo mogelijk zelfs permanent dienen plaats te vinden. Elk jaar een Flexteam laten opereren voor drie maanden is wellicht haalbaar. Een andere optie is misschien verschuiving of uitbreiding van het werkterrein van het Asterix-team.

Voorts is het van belang dat alle agenten één lijn trekken in de wijze waarop ze de jongeren behandelen. De gehanteerde aanpak schoot zijn doel voorbij omdat de wijze van bejegening bij de jongeren vooral verwarring wekte. De wijze van bejegening kan in de toekomst daarom beter iets gewijzigd worden. Het verdient de voorkeur eerst uit te leggen aan de jongeren wat ze verkeerd doen, alvorens boetes uit te delen of anderszins repressief in te grijpen. Dat verhoogt het leereffect op het gebied van normen.

Aanspreekpunt

Om te zorgen dat de klachten meteen bij de goede organisatie terecht komen, zou een speciale telefoonlijn geopend kunnen worden voor wijkveiligheid. Dat betekent wel dat er iemand moet zijn die de klachten aanneemt en doorspeelt aan de juiste instantie of aan het juiste wijkkoppel. In het kader van het project JOS (Jongeren op Straat) schijnt al zo'n loketfunctie te bestaan; hier kan gebruik van gemaakt worden.

Wat het doorverwijzen van bewoners betreft: het zou klantvriendelijker zijn als het wijkbureau zelf de klacht doorspeelt naar de juiste instantie en dan aan de bewoner de naam en het telefoonnummer terugmeldt van degene die de klacht gaat behandelen. De bewoner kan dan zelf naar de voortgang van de klachtbehandeling informeren.

Een andere mogelijkheid is dat de partnerorganisaties via het internet aan elkaar doorgeven welke klachten er zijn binnengekomen. Er zou bijvoorbeeld een speciaal (gratis) e-mailadres geopend kunnen worden, waar alle betrokkenen in kunnen kijken. Let dan wel op dat er geen privacy-gevoelige informatie (namen en adressen van klagers) wordt verstuurd.

Samenleven bevolkingsgroepen

- De jongeren weten dat de andere bewoners het bedreigend vinden als ze in groepen op straat rondhangen. Ze weten ook dat ze soms overlast veroorzaken. Sommigen vinden het vervelend dat dat het geval is, maar zeggen niet te weten waar ze anders heen zouden moeten. Ze zouden graag ergens rondhangen waar andere mensen er geen last van hebben, maar het moet niet meteen kilometers ver weg zijn.

In het algemeen hebben ze volgens eigen zeggen op straat geen kwaad in de zin en doen ze ook niks verkeerd, ze willen alleen elkaar ergens ontmoeten. Dat het soms toch misgaat, komt volgens de jongeren doordat de oudere bewoners hun vaak 'vuil' aankijken. Hierdoor voelen de jongeren zich minderwaardig of - concreter - "als honden of zware criminelen gezien". Soms krijgen ze dan zin zich dienovereenkomstig te gedragen.

Als de bewoners gewoon gedag zouden zeggen of vriendelijk zouden vragen ergens anders te gaan staan of minder lawaai te maken, zou er volgens de jongeren geen enkel probleem zijn.

Een enkele jongere merkt nog op dat er gewoon meer contact moet komen tussen oudere bewoners en jongeren. We sluiten ons daarbij aan (zie verder onderstaand.)

- Ook al was jongerenoverlast de meest in het oog lopende klacht, naar onze mening is de zwarte piet wel heel eenzijdig bij de jongeren gelegd. Ongetwijfeld zijn de betreffende jongeren geen lieverdjes. Bij onveiligheidsgevoelens zijn altijd twee partijen betrokken. De subjectieve beleving van degene die zich onveilig voelt, speelt altijd mee. In dit geval zou dat kunnen betekenen dat degenen die zich onveilig voelen in Overvecht (waarschijnlijk vooral de senioren) misschien meer 'onveilig gedrag' aan de jongeren toeschrijven dan reëel is. Een deel van de inspanningen in het kader van het convenant zou daarom gericht moeten zijn op degenen die zich onveilig voelen.

- De grote groep senioren zou op één of andere manier bijgebracht moeten worden, dat ze niet bang hoeven te zijn voor groepen jongeren. Voorlichting is een geïkt middel in dit soort situaties. Het probleem hierbij is dat het gros van de bewoners meestal niet naar een voorlichtingsavond komt².

Een ander idee is om - zoals enkele jongeren aangaven - de senioren op één of andere manier in contact te brengen met die jongeren, vanuit de 'kennen en gekend worden'-gedachte. Als men elkaar eenmaal kent, vindt men elkaar doorgaans een stuk minder eng of vervelend en wordt de drempel meestal hoger om elkaar overlast te bezorgen.

Waar het om draait is dat de menselijke maat wordt gezocht, zeg maar het schaalniveau van een dorp. Ook al zit je in een grote stad met veel hoogbouw, toch kun je de gebiedsindeling zo klein kiezen dat je allemaal dorpjes in die stad hebt. (De wijkpolitie doet dat feitelijk al.) Binnen die dorpjes kan de anonimiteit voor een groot deel worden opgeheven. Als je elkaar kent van naam en op de hoogte bent van elkaars achtergrond, is er een grotere kans op begrip over en weer.

Vanuit deze gedachte kunnen enkele senioren wellicht bereid gevonden worden om te assisteren bij het organiseren van vrijetijdsactiviteiten voor jongeren.

- Hoewel zij naar onze indruk niet degenen zijn die klagen over overlast van jongeren, zou vanuit preventief oogpunt ook aan de allochtone gezinnen aandacht geschonken moeten worden.

Een concreet aangrijpingspunt vormt het aanbod van enkele Marokkaanse vaders om vrijwillig te assisteren bij de sportactiviteiten. Van dit aanbod zou zeker gebruik gemaakt moeten worden; onze ervaring is dat zo'n aanbod zich zelden voordoet.

Wel wordt er door een respondent - door schade en schande wijs geworden - op gewezen dat hieraan de nodige haken en ogen zitten.

Kort gezegd komen die erop neer dat er rekening gehouden moet worden met de verhoudingen in de Marokkaanse gemeenschap. Professionele ondersteuning bij het omgaan met deze belangen is raadzaam.

2.3 Conclusie

De afspraken tussen de convenantpartners over de maatregelen blijken tamelijk vrijblijvend en zonder streefgetallen te zijn geformuleerd. Naar onze mening is dat logisch in een opstartfase.

Op alle afgesproken terreinen zijn maatregelen uitgevoerd, in uitvoering of in een opstartfase. Meestal verloopt de uitvoering naar tevredenheid.

Op een aantal terreinen is nog meer inzet nodig.

Noot 2 Overigens is er in WJP-kader zo'n soort project geweest. Er is gepoogd de senioren voor een weerbaarheidstraining, maar daar voelden zij weinig voor. Het blijkt in het algemeen erg lastig deze bewonersgroep te activeren.

Het betreft: vrijetijdsbesteding (aanbod uitbreiden en differentiëren per type jongeren), arbeid en scholing (aanbod uitbreiden), normen stellen (periodiek herhalen) en samenleven van bevolkingsgroepen (nieuw aandachtspunt: aanbod creëren).

Op detailniveau zijn tal van verbeteringsmogelijkheden en nader te bestuderen verschijnselen aangegeven.

Hoewel de meeste professionals erg te spreken zijn over de repressieve acties van de politie, is het de vraag in hoeverre de jongeren er iets van geleerd hebben. Vooral de plotse koerswijziging ten opzichte van het gedrag van de wijkagenten heeft verwarring gewekt. In het vervolg kan er beter eerst communicatie plaatsvinden, voordat er repressief wordt opgetreden.

3 Resultaten

3.1 Geboekte resultaten

Vooraf zijn de afspraken over de beoogde resultaten impliciet gebleven: een afname van de problemen; in welke mate ze moesten afnemen, werd niet vermeld. Voor een startfase van een samenwerkingsverband is dat wellicht ook de beste aanpak. Het starten van een samenwerking is al ingewikkeld genoeg. Er moet voldoende gelegenheid zijn om 'aan elkaar te snuffelen' en zich een beeld te vormen van welke resultaten haalbaar zijn. Als er meteen streefcijfers waren geformuleerd, was de samenwerking wellicht onder te grote druk komen te staan. Onderstaand de resultaten van het eerste half jaar.

Beter contact tussen partners

- De betrokken organisaties zijn enthousiast over de samenwerking en de werkwijze. De contacten (met name tussen politie en SWO) zijn verbeterd. Er zijn kortere lijnen, er wordt minder langs elkaar heen gewerkt en meer bij voorbaat afgestemd. Een probleem wordt een gezamenlijk probleem. Men kan een beroep doen op elkaars kennis, kunde en ervaring. Verder is het over en weer verwijzen makkelijker geworden: men weet beter waarvoor je bij wie terecht kunt.
- De betreffende respondenten vertellen dat ze veel van elkaar leren. Men leert hoe de andere organisaties met jongeren omgaan, hoe hun zienswijzen zijn, wat hun (on)mogelijkheden zijn. De beeldvorming over en weer (met name tussen politie en SWO) is dan ook veranderd.
- Iedere organisatie kent voor een deel andere jongeren; dit vult elkaar dus uitstekend aan. Men heeft meer informatie en wordt beter op de hoogte gehouden.
- Doordat er nu iets zwart op wit staat, is het volgens de respondenten makkelijker een claim op geld en andere middelen te leggen. Ook is er iets om op terug te vallen voor het geval iemand zich niet coöperatief opstelt. Door het convenant is alles nu officieel geregeld, naar het gevoel van de betrokkenen.

(Beter) contact met jongeren

- De wijkkoppels hebben tot hun tevredenheid (weer) contact gelegd met de jongerengroepen. Ze beweren de diverse jongerengroepen nu te kennen en hun vertrouwen te hebben gewonnen. Met de meeste groepen zijn afspraken gemaakt over wat wel en niet mag. De situatie op de probleemplekken is nu beheersbaar geworden. De geïnterviewde jongeren uit de buurthuizen (die vaak ook rondhangen op straat) zeggen weinig gemerkt te hebben van de wijkkoppels. De wijkagent kennen ze vrijwel altijd, maar ze hebben zelden gezien dat deze weleens met iemand anders de wijk in trekt. Dat is natuurlijk best mogelijk, als bedacht wordt dat het wijkkoppel gemiddeld eens per twee weken de wijk in gaat. De uitspraken van jongeren en professionals zijn dus niet noodzakelijk met elkaar in tegenspraak.
- De kunst is volgens de wijkkoppels om met de jongeren in gesprek te blijven, nadat het contact gelegd is. Dat is niet zo eenvoudig als het lijkt, zeker niet als de alternatieve rondhangplekken die de jongeren noemen, telkens afgekeurd worden. Tot nu toe brengen de jongeren wel begrip op voor de argumenten. Er moet onzes inziens wel rekening mee gehouden worden dat ze er op een gegeven moment geen begrip meer voor kunnen opbrengen.

Het is niet vol te houden om jongeren steeds weg te jagen, alternatieve plekken te laten verzinnen, aan het lijntje te houden en nooit met een plek te komen waar wél rondgehangen mag worden.

Meer voorzieningen voor jongeren

- De openingstijden van de buurthuizen zijn met een half uur verlengd (van 21.00 uur naar 21.30 uur) en De Boog is nu ook één avond per week open voor jongeren. Volgens de respondenten is het echter nog niet voldoende; met name voor Overvecht-Noord wordt één avond per week wel erg weinig gevonden.
De jongeren zelf bevestigen dit: de verruiming van de openingstijden is een verbetering, maar de meesten zouden graag meerdere avonden per week in 'hun' buurthuis terecht kunnen. Het hoeft niet elke avond te zijn.
- Er worden diverse sportactiviteiten in de wijk georganiseerd. Dit is nog in een beginstadium. Effecten hiervan kunnen nog niet verwacht worden.
Door enkele uitvoerenden wordt erop gewezen dat de sportactiviteiten op een degelijke manier 'op de rails gezet' worden, namelijk gericht op de langere termijn en niet als een incidenteel projectje.

Minder overlast van jongeren

- Bij winkelcentrum Overkapel is de overlast van jongeren duidelijk afgenomen, op de Kalymnosdreef eveneens. Op de overige locaties uit het convenant is sprake van een beheersbare situatie. Wel is er sprake van een verplaatsing van de overlast naar nieuwe locaties, met name de Theemsdreef en Kretadreef. Een deel van de jongeren die eerst op de Kalymnosdreef rondhingen, is later bijvoorbeeld op de Theemsdreef gesignaleerd.
- Sommige bewoners en winkeliers signaleren de afgenomen overlast op de genoemde plaatsen wel, maar aarzelen nog om dat toe te schrijven aan het convenant. Andere omwonenden vinden het nog te vroeg om het over effecten te hebben. Een enkeling vindt dat er nog weinig uit de samenwerking is gekomen. Gezien het feit dat de uitvoering van het convenant pas een half jaar geleden gestart is, is dat niet verwonderlijk. De meeste inspanningen in zo'n beginfase vinden vanuit de bewoners gezien gewoonlijk 'achter de schermen' plaats: voorbereiden, overleggen, contacten leggen, opzetten van nieuwe activiteiten en dergelijke. Er kon onzes inziens nog niet veel verwacht worden dat merkbaar is voor bewoners.

Betere interne contacten

- Bij SWO had de nieuwe werkwijze intern gevolgen voor het contact tussen verschillende sectoren. Het sportbuurtwerk valt namelijk onder een andere sector dan het opbouwwerk. Voorheen hadden deze sectoren weinig contact met elkaar. Door het convenant vinden de contacten tussen deze sectoren gericht plaats.

Licht toegenomen bewonersvertrouwen

- Bij het merendeel van de bewoners is begrip voor het feit dat de jongerenproblematiek in hun wijk weerbarstig en moeilijk oplosbaar is. Diverse respondenten melden dat ze in de contacten met bewoners merken dat het bewonersvertrouwen licht is toegenomen. Met name de repressieve acties van het Flexteam hebben goodwill gekweekt.

Effecten in cijfers

Een cijfermatige evaluatie van de resultaten is nog niet goed mogelijk. Bij de start van de uitvoering van het convenant zijn nog geen afspraken gemaakt over te realiseren streefgetallen. Het zou dan ook vreemd zijn de partners daar nu op af te rekenen.

In principe zou het mogelijk zijn om cijfermateriaal uit de bestaande politie-registratie te halen. Als effectmeting is dit onzes inziens weinig zinvol, daar de uitvoering nog maar een half jaar geleden gestart is. Naar onze ervaring gaat er meer tijd overheen voordat effecten in criminaliteitscijfers zichtbaar worden. Bovendien zie je door de extra inspanningen vaak een toename van het aantal meldingen en processen-verbaal.

3.2 Conclusie

Vanuit de bewoners geredeneerd heeft een groot deel van de resultaten 'achter de schermen' van de samenwerkende organisaties plaatsgevonden. Dit is kenmerkend voor een startfase. Tussen wijkagenten en opbouw-werkers is een vruchtbare samenwerking ontstaan. Er zijn betere contacten gekomen tussen de samenwerkingspartners en soms ook bij de partners intern. Ook met de jongerengroepen is een beter contact ontstaan of is het contact voor het eerst gelegd.

Lastig is wel dat er geen alternatieve rondhanglocaties te vinden zijn; weliswaar hebben de jongeren begrip voor de bezwaren, maar op langere termijn zal er toch iets moeten gebeuren.

Tastbaarder resultaten zijn het iets grotere vrijetijdsaanbod voor jongeren en de vermindering van jongerenoverlast op enkele plaatsen. De sportactiviteiten zijn in de afgelopen periode voorbereid, maar nog niet gestart.

De bewoners en winkeliers geven blijk van iets meer vertrouwen in 'de instanties' die voor hun veiligheid moeten zorgen. In het algemeen tonen ze begrip voor de weerbarstigheid van de problematiek. Sommigen ervaren daadwerkelijk minder jongerenoverlast, maar twijfelen of ze dat kunnen toeschrijven aan het convenant. Enkeligen hebben nog weinig gemerkt van de samenwerking.

Het laatste geldt ook voor de jongeren zelf. Wel hebben ze over de nieuwe sportactiviteiten gehoord. In één buurthuis waar net zo'n activiteit werd uitgevoerd tijdens ons interview, werd enthousiast gereageerd.

Cijfermatige afspraken over de te bereiken resultaten waren niet gemaakt en kunnen op deze plaats dus niet 'gemonitord' worden. In een beginstadium is dat wellicht ook niet opportuun. Het samenwerken met andere instanties is al een ingrijpende verandering, die druk op de betrokken organisaties legt. Als er dan ook nog allerlei streefcijfers zouden liggen, wordt de druk groter dan werkbaar is. Nu heeft men in relatieve rust aan elkaar kunnen wennen en zich een beeld kunnen vormen van welke resultaten haalbaar zijn.

Voor de toekomst is het wenselijk concrete afspraken te maken over de te bereiken resultaten; dat moet op basis van de beginervaringen nu ook mogelijk zijn. Het is daarbij van belang om de doelstellingen zo meetbaar mogelijk te formuleren. Bij voorkeur zou er een aantal indicatoren ontwikkeld moeten worden. Hiermee is het vrij eenvoudig de voortgang te bewaken en regelmatig te evalueren.

Voorts is het van belang duidelijk op schrift te stellen welke activiteiten ondernomen zullen worden, welke middelen ingezet zullen worden en hoe de taken over de partnerorganisaties verdeeld zullen worden om de doelstellingen te bereiken. Eén en ander zou in een vervolgdocument vastgelegd kunnen worden.

4 Samenwerking

4.1 Partners

- De keuze van de convenantpartners is volgens de betrokkenen in het algemeen goed.
Door sommige respondenten wordt geopperd om andere partners structureel bij het convenant te betrekken, namelijk:
 - jeugdhulpverlening (aanpakken individuele probleemjongeren);
 - woningcorporaties (aanpakken woonoverlast);
 - basisscholen, omdat de leeftijd waarop jongeren in aanraking komen met de politie komen steeds lager ligt. Er zijn veel basisscholen in de wijk.
 - De verdeling van taken en bevoegdheden wordt door de uitvoerenden goed gevonden. Iedere organisatie blijft immers de eigen taken en bevoegdheden houden.
 - De bereidheid en inzet van alle betrokkenen is groot, op alle niveaus.
 - Een aandachtspunt is dat de wijkagenten volgens een dienstrooster werken. Daarnaast moeten zij beschikbaar zijn voor noodhulp. Het maken van een afspraak met SWO-ers kan daardoor onhandig zijn. Ook heeft het tot gevolg dat de wijkagenten niet altijd in dienst zijn op de momenten dat jongeren op straat rondhangen.
- Onderstaand lopen we de convenantpartners één voor één langs.

Politie

- Men is heel positief over de opstelling van de (wijk)politie als partner van jongeren (in plaats van strafuitdeler).
- Bij de wijkzorg (de wijkagenten) heerst groot enthousiasme over de werkwijze.
- De capaciteit is maar net voldoende. Er zijn veel vacatures, waardoor er geen speling is. Het zou wenselijk zijn om bijvoorbeeld meer wijkagenten te hebben.
- Er zijn vrij veel personele wisselingen, waardoor waardevolle contacten, vertrouwen en kennis (tijdelijk) verloren gaan.
- Het Asterixteam zou ook in Overvecht moeten opereren.
- De repressieve inzet van het Flexteam heeft wonderen verricht. Het na drie maanden weer verdwijnen van het Flexteam wordt daarom alom betreurd. Van diverse kanten (SWO, bewoners) wordt erop aangedrongen het Flexteam regelmatig te laten terugkeren (liefst permanent, maar dat is waarschijnlijk financieel en qua capaciteit niet haalbaar). Het heeft enorm goed werk gedaan en het vertrouwen van de bewoners op een hoger peil gebracht.
- De recherche stelde zich weinig coöperatief op bij de aanpak van de problematiek rond de Theemsdreef (zie ook hoofdstuk 2). Ondanks vijftig zaken wilde ze pas reageren toen er een huis in brand werd gestoken. Het lijkt erop dat daders van 10-11 jaar niet interessant genoeg zijn voor de recherche. Er schijnt überhaupt wat onbegrip te bestaan tussen recherche en wijkzorg. Dit is een factor die belemmerend kan werken bij de verdere uitvoering van het convenant.

SWO

- Over de outreachende werkwijze van de sportwerkers zijn de respondenten vol lof.
- Ook over de werkwijze met wijkkoppels zijn de respondenten zeer te spreken; de betreffende opbouwwerkers zelf trouwens ook.

- SWO meent dat haar imago is verbeterd, mede door de nieuwe werkwijze.
- De continuïteit wordt door andere partners als punt van zorg gezien, omdat de meeste medewerkers van SWO op basis van een jaarcontract werken. Goede medewerkers vertrekken of worden 'weggekocht'; SWO zorgt er overigens wel voor dat opgebouwde goodwill, contacten en kennis zoveel mogelijk overgedragen worden.
SWO meent dat het vooral om natuurlijk personeelsverloop gaat. Dat vindt deze stichting niet onwenselijk, temeer daar de personele kosten al zwaar op de begroting drukken. Overigens is het een landelijk probleem om aan goede werknemers te komen.
Naar onze mening heeft het verloop ook te maken met de tijdelijke contracten. Die zorgen ervoor dat mensen ruim voor hun contract afloopt een goed heenkomen zoeken. Meer gebruik maken van vaste aanstellingen of vroegtijdig bekend maken of een jaarcontract verlengd wordt zou onzes inziens een deel van het verloop kunnen voorkomen.
- Ook voor de continuïteit op meer beleidsmatig niveau wordt door de andere partners gevreesd: er wordt heel veel kortdurend, projectmatig werk opgezet en weinig voor de langere termijn. Dit heeft waarschijnlijk alles te maken met de wijze van financiering van SWO, die jaarlijks op contractbasis plaatsvindt. Niettemin zou volgens andere partners gerust een iets minder voorzichtige koers gevaren kunnen worden.
- SWO zit met het dilemma dat er enerzijds een plicht op haar rust om de buurthuizen open te stellen en er anderzijds een roep (en wens) is om meer outreachend te werken.
- De capaciteit is volgens SWO erg krap. Er is bijvoorbeeld één sportwerker met één assistent (er wordt dit jaar nog een assistent aangesteld), de meeste buurthuizen zijn niet echt vaak open voor jongeren en er is onvoldoende capaciteit voor meer outreachend werk. Dit schijnt deels met keuzes in het verleden te maken te hebben. Per buurthuis zou SWO twee krachten willen hebben. Verder is er behoefte aan meer uren voor interne coaching.
- Er is een tekort aan faciliteiten, met name computers (zowel hardware als software).
- De bovengenoemde knelpunten hebben mede te maken met de roerige periode waarin SWO zich bevindt. Dit is terug te voeren op een interne reorganisatie en een verandering van werkwijze.

Wijkbureau

- Op uitvoerend niveau heeft men weinig contact met deze instantie; men ziet het wijkbureau vooral als de financier van het convenant en als uitvoerder van fysieke maatregelen (naast het reguliere onderhoud en beheer). Het wijkbureau heeft inderdaad geen uitvoerende taken.
- De weinigen die wel met het wijkbureau te maken hebben gehad, ervaren dat contact soms als wat formeel. Ze dringen erop aan elkaar vooral als collega te zien, ook al zit men bij verschillende organisaties.
- In dat verband wordt door enkele uitvoerenden gesuggereerd dat ook de ambtenaren af en toe eens de wijk in zouden moeten gaan. Nu blijken ze dat al te doen, maar niet in het kader van het convenant. Uit strategisch oogpunt lijkt het verstandig om af en toe ook bij de uitvoerenden van de convenantpartners langs te gaan. Ook vanuit de nieuwe taak van het wijkbureau als regisseur van het convenant (zie aanbeveling 4) is het belangrijk regelmatig contact met de 'werkvloer' te houden en goodwill op te bouwen.
- Het wordt door een enkele uitvoerende als weinig motiverend ervaren dat de andere partners bij de dienst Maatschappelijke Ontwikkeling telkens projectvoorstellen moeten indienen als ze een idee hebben voor een maatregel.

Er blijken bovendien subsidievoorwaarden op papier te staan, die niet altijd worden verstrekt. Uit oogpunt van klantvriendelijkheid zou verstrekking van deze voorwaarden structureel moeten gebeuren.

OM

Door de respondenten wordt opvallend weinig gerept over het Openbaar Ministerie. In de stukken wordt deze instantie wel genoemd als één der verantwoordelijken voor de uitvoering van het convenant.

Er zijn in ieder geval geen knelpunten in de samenwerking met het OM. Een enkeling merkt op dat deze organisatie wel erg op afstand blijft.

Het OM heeft zich op stedelijk niveau gecommitteerd aan de integrale aanpak en buurtaanpakken. Daar hoort het Convenant Overvecht ook bij. Bovendien heeft Justitie in het kader van het Grote Stedenbeleid (GSB) een apart budget gekregen voor preventieve taken.

Formeel is het OM verantwoordelijk voor de nazorg. De instantie kan pas in actie komen als andere partners (met name de politie) een zaak aanleveren. Het is immers geen eerstelijns uitvoeringsorganisatie. Het woord 'nazorg' zegt het al.

Als er een zaak aangeleverd wordt, dan is de rol van het OM: het garanderen van een snelle afhandeling. Hiervoor is extra menskracht (1 full-time parketsecretaris voor de hele stad) en zittingsruimte vrijgemaakt. De nieuwe werkwijze staat in de kinderschoenen, dus er kan nog niet hard gemaakt worden hoeveel uren of geld er nu precies aan Overvecht zijn besteed. In algemene zin heeft het OM niet de indruk dat er meer of minder jongeren uit Overvecht voorgeleid zijn het afgelopen half jaar.

Een meerwaarde van het convenant in Overvecht heeft het OM nog niet echt ervaren, in Zuilen wel; de aanpak in Overvecht zou een vergelijkbare vorm als in Zuilen moeten krijgen.

Net als in Zuilen zou het convenant Overvecht ook structureel (programma-tisch) moeten worden opgenomen in het gemeentelijk beleid.

De integrale aanpak kan nog beter, namelijk door de woningcorporaties, jeugdhulpverlening, reclassering en Raad voor de Kinderbescherming erbij te betrekken.

Voor de toekomst denkt het OM nodig te hebben:

- ondersteuning van de wijkvierhoek met een beleidsmedewerker;
- met de justitiële partners op één lijn komen (in het kader van GSB wordt daar al aan gewerkt);
- met gemeente en/of wijkmanager financieel op één lijn komen; nu is er een veelheid aan potjes;
- beleidscyclus van gemeente en rijk synchroon laten lopen wat betreft Jeugdbeleid.

Op de lange termijn moet zeker gestreefd worden naar een pro-actieve werkwijze. De jeugd is daarvoor een dankbare groep: zij zijn nog te veranderen, er is nog geen verharding opgetreden.

4.2 Organisatie

Uitvoering

- In het algemeen loopt de uitvoering goed volgens de betrokkenen. In het begin was er wel wat onduidelijkheid over doelstellingen, gebieden en capaciteit. Inmiddels is dat allemaal wel duidelijk geworden. Wel vindt een enkeling dat er teveel 'hap-snap' wordt gewerkt. Een ander vindt dat er teveel nadruk op repressie en te weinig op preventie ligt. Ook wordt gezegd dat er te snel tot uitvoering is overgegaan.

In schema 4.1 wordt een globaal overzicht gegeven van de stand van zaken met betrekking tot belangrijkste organisatorische aspecten. Daarna wordt elk aspect genuanceerd in tekst.

Schema 4.1 Stand van zaken organisatorische aspecten

uitvoeringspartners	politie	SWO
aansluiting bij werkwijze	+	+ / -
aansluiting bij cultuur	+	-
beschikbare middelen	+ / -	-
mandaat	+	+
behoefte aan sancties	+ / -	+ / -
duidelijkheid over overkoe- pelende coördinatie	-	-
werkbegeleiding	+ / -	-
behoefte aan evaluatie	+	+

Werkwijze

- De werkwijze sluit goed aan bij de interne ontwikkelingen van de betrokkenen.
 - De werkwijze van de politie was al twee jaar voor het ondertekenen van het convenant veranderd op de manier die in het convenant wordt genoemd. Bij de politie bestaat al langer een (landelijk) streven naar laagdrempelig en wijkgericht werken (zie onder meer de politieposten). Kennen en gekend worden is een landelijke beleidsprioriteit. Het besef dat je het als organisatie niet alleen kunt, wordt ook breed in de politie-organisatie onderschreven. In Overvecht werd hier en daar al met SWO de wijk in gegaan. Het convenant vormde vooral een bevestiging van die werkwijze. Voor de wijkagenten is er daarom eigenlijk weinig veranderd. Hoogstens is de frequentie van de contacten met samenwerkingspartners en jongeren iets toegenomen.
 - De Stichting Welzijn Overvecht was ten tijde van de ondertekening van het convenant net bezig een nieuwe werkwijze in te voeren, waarbij de medewerkers minder achter het bureau en meer op straat zouden vertoeven. Dat sloot prima aan bij de werkwijze uit het convenant om samen met de politie jongerengroepen op te zoeken. Het betekende echter ook dat het convenant werd ingevoerd in een (voor SWO) turbulente periode, wat de kwaliteit van de uitvoering niet altijd ten goede kwam.

Cultuur

- Voor sommige medewerkers van SWO was het wel een cultuurschok om te ervaren dat in het kader van wijkveiligheid alle hangjongeren (vooral de allochtone) bij voorbaat als een soort criminelen worden gezien. Na enige tijd bleek die "zware aanpak" wel te werken, zodat men zich erbij neerlegde. Toch wordt erop gewezen dat het gevaar bestaat dat jongeren om niks beboet worden. Binnen sommige koppels medewerkers van politie en SWO zijn er inmiddels afspraken gemaakt om voor lichte overtredingen niet meteen een bon uit te schrijven, maar eerst de jongeren aan te spreken. Een andere afspraak is dat de politie zich terughoudend opstelt met verbaliseren als er iemand van SWO bij is. Dit om te voorkomen dat de SWO-er door de jongeren als een verlengstuk van de politie wordt gezien, wat de vertrouwensband zou kunnen schaden.

Middelen

- Door de uitvoerende partners wordt er soepel omgegaan met de afspraken hieromtrent. Als er eens wat extra uren gemaakt moeten worden, dan gebeurt dat.
Bij SWO wordt er gebrek aan geld, menskracht en tijd gemeld, met name voor interne coaching, uitbreiding van de outreachende werkwijze en ruimere openstelling van de buurthuizen. Bij de politie is de personele capaciteit net voldoende, maar krap. Er blijkt geen speling te zijn als er om wat voor reden dan ook mensen uitvallen of tijdelijk elders ingezet moeten worden.
- Er is een budget gereserveerd om snel maatregelen te kunnen uitvoeren als daar behoefte aan mocht zijn. Dat wordt door de uitvoerenden bijzonder gewaardeerd. Er is nog geen beroep gedaan op dit budget. (voor de reden wordt verwezen naar paragraaf 2.1).

Mandaat

- Mandaat hebben de betrokkenen in het algemeen voldoende. Alleen als er een activiteit georganiseerd moet worden die buiten het eigenlijke takenpakket van de betreffende medewerker valt, moet deze gewoonlijk eerst ruggespraak houden. Dat is tot nu toe geen probleem geweest.

Sancties

- Sancties op het niet nakomen van afspraken zijn bij de start niet afgesproken. Tot nu toe is er nog geen behoefte geweest aan dergelijke sancties. Mocht het ooit nodig zijn, dan zouden de betrokkenen niet zozeer een sanctie toepassen, maar elkaar aanspreken.

Coördinatie

- De (overkoepelende) coördinatie is voor de betrokkenen op alle niveaus onduidelijk: "Wie doet het? Wat wordt er gecoördineerd? Heeft er wel iemand overzicht?" zijn vragen die ons regelmatig ter ore kwamen. Men ziet hiervoor een rol bij het wijkbureau; mocht dit op problemen stuiten dan zou deze partner de regie eventueel extern kunnen uitbesteden.

Werkbegeleiding

- De begeleiding van de uitvoerenden lijkt vrij summier. Met name bij enkele medewerkers van SWO is daar wel behoefte aan. Voor deze organisatie is de werkwijze immers tamelijk nieuw. De uitvoerenden kunnen daarbij wel wat coaching en feedback gebruiken (om het maar eens in goed Nederlands te zeggen).
- Bij de politie lijkt de behoefte aan werkbegeleiding minder groot; de werkwijze was voor deze organisatie al vertrouwd.

Evaluatie

Er zijn bij de start geen duidelijke afspraken gemaakt over evaluatie. Alom wordt inmiddels wel een behoefte aan regelmatige evaluatie ervaren. Met name de uitvoerders zouden graag op gezette tijden een tamelijk gedetailleerde bespreking van operationele zaken willen. Als frequentie wordt ongeveer eens per zes weken genoemd. Verder zou men ongeveer eens per half jaar een uitgebreide evaluatie willen van de totale voortgang.

Overig

- Een voordeel was dat er op uitvoerend niveau al een 'grijs' netwerk van contacten tussen verschillende instanties (niet alleen convenantpartners) bestond. Dit vergemakkelijkt de uitvoering van de convenant-afspraken aanzienlijk.
- Een nadeel was dat de activiteiten voor jongeren nog opgezet moesten worden bij de start van de uitvoering. Voor degenen die het contact met de jongeren leggen, betekende dat dat ze de jongeren nog nergens heen konden sturen.

4.3 Communicatie

Tussen convenantpartners onderling

- Er is voor het convenant geen afzonderlijk structureel overleg tussen de convenantpartners opgezet, noch op uitvoerend, noch op beleidsniveau. Overleg op uitvoerend niveau vindt plaats tijdens het gezamenlijk de wijk in trekken of telefonisch wanneer daar behoefte aan is. Overleg op beleidsniveau vindt plaats als de betrokkenen elkaar tegenkomen in andere gremia. SWO en politie hadden overigens tot nu toe eens per drie weken structureel overleg op beleidsniveau, onder andere over het convenant wat een vast agendapunt was. Tussen wijkbureau en andere partners vindt ad hoc bilateraal overleg plaats. De betrokkenen vinden de huidige situatie onduidelijk en rommelig. Ze geven aan behoefte te hebben aan een afzonderlijk overleg, speciaal voor het convenant.

Tussen beleid en uitvoering

- Op de werkvloer is opvallend weinig informatie aanwezig over het convenant. Men weet niet of er sinds de ondertekening aanvullende afspraken gemaakt zijn, of er op beleidsniveau overleg gevoerd is en wat dit inhield, noch of er volgens een bepaalde planning gewerkt wordt. Door het beleidsniveau wordt soms periodiek (bij SWO bv. 4x per jaar, nu 1x geweest) een bijeenkomst van de uitvoerenden belegd om de stand van zaken door te spreken.

Tussen convenantpartners en bewoners

- Voor de bewoners is het tamelijk onduidelijk wat er na de ondertekening van het convenant gebeurd is. Ze zijn destijds wel bij de ondertekening van het convenant geweest, maar hebben daarna niets meer vernomen. Overigens weet een aantal bewoners de weg naar de convenantpartners prima te vinden.

4.4 Conclusie

In grote lijnen verloopt de samenwerking goed. Er doen zich geen grote knelpunten voor. Voor met name SWO was het wel even wennen om op uitvoerend niveau met de politie samen te werken. Uiteraard is er op enkele onderdelen verbetering mogelijk en ook gewenst. Het betreft hier met name de organisatie. Bij de respondenten bestaat behoefte aan:

- meer middelen en capaciteit bij SWO;
- meer middelen en capaciteit bij de politie;
- duidelijker coördinatie (regie) van de samenwerking;
- meer werkbegeleiding (m.n. voor SWO-ers);
- periodieke evaluatie;

- betere communicatie(structuren);
- het op één lijn krijgen van justitiële instanties;
- gelijkschakeling van beleidscycli van gemeente en rijk;
- stroomlijning van de beschikbare veelheid aan 'potjes'.

Door sommigen wordt een uitbreiding van de convenantpartners gewenst met jeugdhulpverlening, woningcorporaties en basisscholen.

Verder zijn er enkele aandachtspunten naar voren gebracht:

- het is lastig afspraken maken met de wijkagenten, omdat die gebonden zijn aan een dienstrooster;
- de vele personele wisselingen bij politie en SWO baren sommigen zorg;
- het wijkbureau zou er uit strategische overwegingen verstandig aan doen af en toe bij de wijkkoppels langs te gaan;
- periodieke herhaling van de inzet van een Flexteam (of het Asterixteam uit Zuilen) is volgens de partners wenselijk.

Een zwaarderwegend knelpunt is dat SWO zich bevindt in een turbulente periode vanwege een reorganisatie en een verandering van werkwijze. Dit, gevoegd bij het door de instelling aangegeven tekort aan menskracht, geld en tijd, zal het voor SWO voorlopig problematisch maken om te voldoen aan de roep om verdere uitbreiding van de openstelling van de buurthuizen en van de outreachende werkwijze.

5 Aanbevelingen en suggesties

Voor we overgaan tot het doen van aanbevelingen en suggesties, wordt geïnventariseerd hoe groot het draagvlak is voor eventuele voortzetting van het convenant (5.1) en wat de belangrijkste kansen en bedreigingen zijn (5.2).

5.1 Draagvlak

De motivatie en inzet van alle betrokkenen is opvallend groot. De huidige vorm van samenwerking is eigenlijk niet meer weg te denken. Allen zijn het erover eens dat er op deze weg doorgegaan moet worden. Alleen zou het convenant structureel ingebed moeten worden in het reguliere werk. Om het draagvlak van de betrokkenen wat preciezer in kaart te brengen, is een draagvlakmeting uitgevoerd met behulp van een speciaal voor dit doel ontwikkelde standaardvragenlijst, de Decision Determinants Questionnaire (zie voor nadere informatie bijlage 2).

Aan de draagvlakmeting hebben dertien respondenten meegewerkt: negen uitvoerenden en vier beleids mensen/leidinggevenden. De gemiddelde scores van deze mensen staat in onderstaande tabel weergegeven. De gunstigste score die iemand kan geven is 1, de ongunstigste 5.

Tabel 5 Gemiddelde scores Decision Determinants Questionnaire

dimensie	beleid/leiding (aantal: 4)	uitvoerend (aantal: 9)	allen (aantal: 13)
randvoorwaarden	2,3	2,8	2,6
waarden	1,6	1,7	1,7
informatie	1,8	1,6	1,7
omstandigheden	2,8	2,0	2,2
tijdstip	2,1	1,7	1,9
behoefte	1,3	1,5	1,5
weerstand	1,4	1,5	1,5
verwachte opbrengst	2,1	1,6	1,8
eindoordeel	2,6	2,6	2,6

De uitgangspositie voor een vervolg van het convenant wijkveiligheid is tamelijk goed: de scores van de respondenten (kolom 'allen') liggen allemaal tussen de 1 ('zeer gunstig') en 3 ('neutraal'). Met andere woorden: er is geen enkele dimensie die er slecht voor staat.

Het eindoordeel ligt net aan de gunstige kant van het neutrale midden; een voorzichtig optimisme derhalve.

Er is variatie in de mate waarin de dimensies als gunstig worden beoordeeld. Met name de randvoorwaarden en de omstandigheden springen eruit als dimensies waarop nog verbetering wenselijk is. Aan omstandigheden valt doorgaans niet veel te veranderen, maar ze kunnen wel in kaart gebracht worden. In de DDQ kan men kiezen uit een aantal omstandigheden.

De respondenten geven aan dat het vooral gaat om:

- een verandering in de leiding (SWO);
- vasthouden aan bestaande methoden waardoor de invoering van het convenant moeizaam verloopt (SWO en politie). Hierbij past een kanttekening. Met name politiemensen antwoordden vaak bevestigend op deze vraag, omdat ze hun werkwijze niet hadden hoeven veranderen. Het tweede deel van de vraag, inhoudend dat de invoering van het convenant moeizaam verloopt, lieten ze daarbij veelal buiten beschouwing. We hebben de antwoorden van de politie bij deze vraag daarom niet meegeteld.
- het samenvallen van de invoering van het convenant met een wijziging in de doelstelling van onze organisatie (politie, in mindere mate ook SWO);
- het samenvallen van het convenant met een interne reorganisatie (politie, SWO).

Aan randvoorwaarden kan vaak wel iets veranderd worden. De mogelijkheden voor verbetering liggen dus voornamelijk op dit terrein. Over welke randvoorwaarden hebben de respondenten het? In de DDQ wordt er een aantal geïnterviewd. Uit nadere analyse blijkt dat het bij de minder gunstige scores vooral om de financiën en de voorwaarden in de eigen organisatie gaat. Financiën worden zowel door mensen van SWO als van de politie genoemd, voorwaarden in de eigen organisatie vooral door mensen van SWO.

Als we de beleidsmensen/leidinggevenden vergelijken met de uitvoerenden (de tweede en derde kolom), valt op dat de beleidsmensen/leidinggevenden de dimensie 'randvoorwaarden' iets gunstiger inschatten dan de uitvoerenden, de dimensies 'omstandigheden', 'tijdstip' en 'verwachte opbrengst' juist iets ongunstiger dan de uitvoerenden. De verschillen zijn overigens geen van alle significant.

Alles overziend is de uitgangssituatie om het convenant voort te zetten dus redelijk gunstig. Het is echter nodig de randvoorwaarden te optimaliseren, met name de interne organisatie bij SWO en de financiën bij SWO en de politie. Het lijkt erop dat de interne voorwaarden bij SWO alles te maken hebben met de zaken die onder omstandigheden zijn genoemd en die voor een deel ook in eerdere hoofdstukken naar voren kwamen: recente wisseling in de leiding, reorganisatie en een verandering in de doelstelling. Het zou voor deze organisatie kennelijk goed zijn als ze in rustiger vaarwater terechtkomt. In een interview werd dit beeld bevestigd. Voor de convenantpartners betekent dat, dat ze SWO enige tijd zouden moeten ontzien of althans niet zwaarder onder druk zetten. Anderzijds biedt zo'n reorganisatie wel een geschikt moment om bij aan te sluiten als er voor de convenant-werkwijze bepaalde werkprocessen zouden moeten veranderen. We denken dan bijvoorbeeld aan registratie van de eigen activiteiten. Wellicht kan dat nog 'meegenomen' worden in de reorganisatie.

5.2 Kansen en bedreigingen

Gezien de voorgaande hoofdstukken, zien we voor het convenant de volgende kansen en bedreigingen.

Kansen

- sterke motivatie en inzet van de betrokkenen, zowel uitvoerders als leidinggevenden;
- enthousiasme over samenwerking en werkwijze;
- effectief repressief optreden van het Flexteam (incidenteel);

- enthousiasme over outreachende werkwijze van SWO;
- goed verlopende uitvoering van maatregelen;
- verbeterd contact tussen partners en jongeren;
- meer voorzieningen voor jongeren;
- minder jongerenoverlast;
- licht toegenomen bewonersvertrouwen;
- in grote lijnen een op het convenant toegesneden organisatie;
- waardering voor beschikbaarheid budget voor dringende maatregelen;
- aanbod van jongeren om als assistent voor de sportwerker te fungeren;
- aanbod van Marokkaanse vaders om als vrijwilliger bij de sportactiviteiten te helpen.

Bedreigingen

- in steek van het convenant te sterk gericht op jongeren;
- gevaar voor gebrek aan continuïteit: convenant is niet structureel ingebed;
- onvoldoende concrete en meetbare afspraken over te bereiken resultaten;
- onduidelijke coördinatie;
- weinig werkbegeleiding;
- gebrekkige communicatie(structuren);
- onvoldoende evaluatie;
- gebrekkige registratie;
- zwak vertrouwen van bewoners;
- personele wisselingen bij SWO en politie;
- interne reorganisatieperikelen bij SWO;
- nog te weinig voorzieningen (in de zin van activiteiten) voor jongeren;
- gebrek aan alternatieve rondhangplekken;
- aanbod nog onvoldoende toegesneden op pluriformiteit van (groepen) jongeren;
- verwarrende bejegening van jongeren door Flexteam en noodhulp (politie);
- inflexibiliteit convenant: niet voldoende toegesneden om nieuwe groepen jongeren (onder meer allochtonen met criminele activiteiten) te benaderen;
- opkomst nieuwe probleemlocaties;
- onevenwichtige bevolkingsopbouw in de wijk.

5.3 Aanbevelingen en suggesties

In de aanbevelingen en suggesties is een toelichting op de kansen en bedreigingen verwerkt.

Aanbeveling 1: Doorgaan

- Gezien de positieve reacties staat het onzes inziens buiten kijf dat er doorgegaan moet worden met dit convenant. De respondenten geven dat ook allemaal aan: "Natuurlijk moeten we doorgaan."

Aanbeveling 2: Structurele inbedding

- Het is sterk aan te raden de werkwijze die bij het convenant wordt gehanteerd structureel in te bedden in het reguliere beleid van de partnerorganisaties, zoals de respondenten suggereren. Dit biedt de beste garantie voor continuïteit. In het volgende hoofdstuk 'Advies' worden voorstellen gedaan over de wijze van voortzetting van het convenant. Indien het besluit tot structurele invoering wordt genomen, is het van belang dit tijdig aan de betrokkenen te laten weten. Dat geeft op zijn minst gemoedsrust bij uitvoerenden en bewoners en het kan helpen voorkomen dat waardevolle krachten vertrekken.

- Er zou ook gedacht moeten worden aan inbedding in bestaande kaders en beleidsprogramma's, zoals Jeugd en Veiligheid, buurtnetwerken 12 + , de Programma's Jeugdproblematiek, de wijkvierhoek en dergelijke.

Aanbeveling 3: Aanscherping en kwaliteitsverbetering

- Tot nu toe is op een tamelijk vrijblijvende basis aan de uitvoering van het convenant gewerkt. Voor de beginfase lijkt dat een goede keuze geweest. Iedere partner heeft aan het convenant kunnen 'snuffelen' en heeft een goede indruk gekregen wat er door de anderen verwacht wordt, welke werkzaamheden moeten worden verricht, hoeveel tijd dat kost, wat de samenwerking inhoudt en dergelijke dingen meer. In grote lijnen bevat het convenant alle partners uitstekend. Nu iedereen weet waartegen 'ja' is gezegd, is het een goed moment om de afspraken aan te scherpen. Er kan duidelijker geformuleerd worden wat de beoogde resultaten zijn, welke activiteiten daartoe ontplooid zullen worden, wat de taak van elke deelnemende organisatie daarin is, hoeveel capaciteit ingezet zal worden en welke middelen geleverd zullen worden.
- Dit alles zou zo meetbaar mogelijk omschreven moeten worden (zie ook het volgende hoofdstuk). Dit maakt het achteraf eenvoudig om onderling en naar buiten toe aan te tonen wat er gebeurd is. In dat verband zouden er bijvoorbeeld indicatoren ontwikkeld kunnen worden waarmee ieders inzet 'gemonitord' kan worden. (Er dienen dan uiteraard regelmatige evaluatiemomenten afgesproken te worden.) Een ander voordeel van meetbare termen is dat eventuele tekorten in personele capaciteit of andere middelen glashelder aangetoond kunnen worden.
- Als onderdeel van de kwaliteitsverbetering zou er aandacht moeten zijn voor productontwikkeling. Waar nodig zouden instrumenten bedacht moeten worden om op gesignaleerde problemen en behoeften in te spelen. Dit kan betrekking hebben op behoeften van jongeren, maar ook van de convenantpartners (ondersteuning). De regisseur zou degene moeten zijn die verantwoordelijk is dat deze product- of instrumentontwikkeling plaatsvindt en afstemming daarover organiseert. De andere partners zouden de uitvoering van de productontwikkeling op zich moeten nemen.
- De aangescherpte afspraken zouden in een vervolgdocument vastgelegd kunnen worden (zie ook het volgende hoofdstuk). Daarnaast moeten er afspraken over de samenwerking in opgenomen worden, zoals een communicatieplan en een evaluatieplan. Voor nadere details omtrent de inhoud van dit document wordt verwezen naar hoofdstuk 6. Het is de bedoeling het vervolgdocument regelmatig te actualiseren, met name het inhoudelijke deel; dit kan bij een volgende gelegenheid eventueel losgekoppeld worden van de samenwerkingsafspraken uit het convenant. Met de bovenstaande voorstellen wordt feitelijk een kwaliteitsverbeterings- of professionaliseringsslag gemaakt. Op lange termijn kan een professionelere opzet het mogelijk maken om meer pro-actief in plaats van reactief te werken: in plaats van te reageren op probleemplekken en -groepen die opduiken zouden risicoplekken op basis van een grondige kennis van de wijk benoemd kunnen worden, zodat daar preventief inzet gepleegd kan worden.

Aanbeveling 4: Regie

- Eén van de partners zou de regierol (duidelijker) op zich moeten nemen. Ook al is het een loffelijk streven om alle deelnemende organisaties als gelijkwaardig te zien, toch is het nodig dat één van hen 'gelijker' is dan de andere en zonodig knopen kan doorhakken of sturend optreden. Tot nu toe is dergelijk optreden nog niet nodig geweest, omdat de uitvoering vrij probleemloos verloopt en de partners elk hun verantwoordelijkheid

nemen.

Maar het wordt (met name op de werkvloer) wel als een soort leemte of op zijn minst als onduidelijk ervaren, dat niemand deze rol lijkt te vervullen. Op de lange termijn is deze constructie onzes inziens niet goed vol te houden.

Door sommigen wordt gesteld dat een neutrale persoon of instantie de regierol zou moeten vervullen. Dat lijkt ons geen haalbare optie.

Gewoonlijk is de gemeente, hier dus het wijkbureau, de aangewezen instantie voor de regie. Vanuit een formeel standpunt is dit te verdedigen vanuit de verantwoordelijkheid van de overheid voor de openbare orde en veiligheid. Het ligt dan ook voor de hand dat het wijkbureau deze regierol op zich neemt, mits de andere partners daar achter staan.

Aanbeveling 5: Continuïteit

- Structurele inbedding is één van de belangrijkste garanties voor continuïteit (zie aanbeveling 2).
- Een andere belangrijke factor hierbij is het formuleren van haalbare doelstellingen, het maken van realistische keuzes en duidelijke afspraken en het controleren van de naleving van de afspraken. Ook het tijdig aangeven van knelpunten en problemen hoort hierbij. Zie ook paragraaf 6.2.

- SWO heeft veel mensen op basis van een jaarcontract in dienst. Dat brengt ieder jaar veel onzekerheid met zich mee over de voortzetting van lopende projecten of in dit geval het convenant.

In het algemeen is het werken met tijdelijke contracten zeer bedreigend voor de continuïteit van activiteiten. Sommige medewerkers proberen soms uit eigen beweging een goed heenkomen te zoeken voor het contract afloopt, van andere wordt het contract niet verlengd, weer andere medewerkers worden 'weggekocht'. Daarmee verdwijnt een hoop kennis, contacten en opgebouwde goodwill, ook al doe je aan overdracht hiervan naar nieuw personeel. Voor een deel betreft het hier dus ongewenst en onnodig personeelsverloop. Overigens is hier wel sprake van een landelijke trend.

Voor de buitenwereld (bv. samenwerkingspartners) is dit bovendien erg lastig: wie moeten ze nu weer aanspreken als contactpersoon?

Het effect op jongeren is nog veel negatiever. Het opbouwen van een vertrouwensband met jongeren duurt al gauw een jaar, volgens de respondenten.

Dit soort 'onnodig' personeelsverloop moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Dat kan bijvoorbeeld door tijdig (bijvoorbeeld een half jaar tevoren) te laten weten aan de betrokkenen of hun contract verlengd zal worden. Als het haalbaar is, is een vaste aanstelling natuurlijk een veel beter alternatief.

- Bij de politie zijn regelmatig personele wisselingen. De achtergrond hiervan lijkt per geval verschillend. Daarnaast wordt er een job-rotation beleid gevoerd.

Zoals hierboven geschetst is het voor de continuïteit weinig bevorderlijk als er veel doorstroming is. Er zou getracht moeten worden om dat te voorkomen. Als het toch onvermijdelijk is, is het zaak om de overdracht van contacten zo goed mogelijk te regelen, bijvoorbeeld door een opvolger een tijdlang mee te nemen in de wijk.

Aanbeveling 6: Uitbreiding en differentiatie van voorzieningen voor jongeren (o.m. JTT)

- Ook al is het aanbod voor jongeren toegenomen, het is nog niet voldoende. Er is behoefte (zie 2.2) aan een uitgebreider openstelling van de buurthuizen en meer outreachend jongerenwerk (zie aanbeveling 8).

Voor de langere termijn zou ook aan meidenwerk gedacht kunnen worden, hoewel meiden volgens SWO zelden overlast aan de maatschappij bezorgen als ze in de problemen zitten. (Zij worden gewoonlijk zelfdestructief in zo'n geval.)

Overigens zit SWO intern in een roerige periode van reorganisatie en verandering van werkwijze. Om die reden is het lastig om aan verzoeken om uitbreiding van de voorzieningen en de outreachende werkwijze te voldoen. Het lijkt raadzaam om voorlopig een niet te zwaar beroep op SWO te doen om de interne organisatie tot rust te laten komen. Indien op korte termijn uitbreiding van de voorzieningen gewenst wordt, zou er uitbreiding van de capaciteit tegenover moeten staan.

We wijzen er in dit verband op dat staatssecretaris Vliegthart in haar Welzijnsnota voor 1999-2002 heeft aangegeven dat er ondersteuning beschikbaar is voor onder meer "versterking van de professionaliteit en kwaliteit van welzijnsvoorzieningen". Bovendien wil zij vooral de vrijetijdsmogelijkheden voor 12- tot 16-jarigen vergroten.

Het Ministerie van Justitie stelt voor het jaar 2000 landelijk 15 miljoen subsidie beschikbaar voor de intensivering van de aanpak van jeugd-criminaliteit. Hierbij gaat het zowel om preventie als om repressie. Voor preventie wordt aansluiting bij onder meer jeugdhulpverlening en onderwijs gestimuleerd. Voorts is er opvoedkundige ondersteuning beschikbaar van ouders en kinderen met veel opvoedrisico's (deze aanpak heet communities that care). Vanuit bestaande buurtvoorzieningen wordt in deze aanpak gepoogd tijdig in te grijpen om afglijden naar probleem- en crimineel gedrag te voorkomen.

Speciaal voor allochtone jongeren die strafbare feiten hebben begaan of tot een risicogroep behoren stelt Justitie landelijk bovendien 7,1 miljoen gulden beschikbaar om het in 1998 gestarte zg. 'CRIEM-beleid' aan te scherpen. Hierbij gaat het met name om individuele trajectbegeleiding.

- Er moet aandacht zijn voor de diversiteit in jongerengroepen. Dit vraagt om een gedifferentieerd aanbod van jongerenvoorzieningen en -activiteiten. In hoofdstuk 2 werden al enkele groepen onderscheiden: jongeren die in buurthuizen komen, jongeren die niet in buurthuizen komen maar wel interesse hebben in openluchtactiviteiten, jongeren die niet in buurthuizen komen en geen interesse hebben in openluchtactiviteiten, spijbelende jongeren die behoefte hebben aan een dagstructuur overdag, meiden; deze opsomming is echter nog lang niet volledig. Bovendien moet er rekening mee gehouden worden dat de typologie over de jaren heen kan veranderen (zie aanbeveling 13). Ook zijn verschillen in jongerenwensen per locatie geconstateerd door de professionals. Eén en ander zou eerst grondig geïnventariseerd moeten worden.
- Eén groep jongeren verzocht om een jongeren-ontmoetingsplek in de vorm van een container "met licht en een paar bankjes, net als in Zuilen". Het lijkt ons zinvol om op dat verzoek in te gaan. Kennelijk sluit zo'n container goed aan bij de leefwereld van de jongeren. Zo'n maatregel heeft altijd meer succes dan een van buitenaf opgelegde. Uiteraard moet eerst wel een locatie gevonden worden om die container neer te zetten (zie aanbeveling 19).
- Een suggestie is om één of meer jeugdtoezichtteams (JTT's) op te zetten naar het model van de jongerenteams van het wijkteam Marco Pololaan en de Jeugdtoezichtteams van de politie Amsterdam-Amstelland³. Dit zijn teams van jongeren met beginnende politiecontacten die worden ingezet als toezichthouder bij probleemlocaties. Het werkterrein is de eigen wijk van de jongere. In de praktijk komt het dus voor dat de jongere ook toezicht houdt op zijn eigen kennissen.

Noot 3 Zie bijvoorbeeld Hoek, A. van en R. van Overbeeke - Evaluatie jeugdtoezichtteams politie Amsterdam/Amstelland, 1997.

De teams worden ondergebracht bij de politie en werken altijd onder begeleiding van een agent.

Ons zijn vooral de bijzonder goede ervaringen bekend die zijn opgedaan in Amsterdam. Het eerste team ontstond op initiatief van een politieman in stadsdeel Osdorp, dat qua bouwwijze, opzet en bevolking goed vergelijkbaar is met Overvecht. Dit initiatief beviel zó goed dat er inmiddels zo'n dertien teams zijn, verspreid over de hele stad.

Als deze opzet in Overvecht wordt toegepast, zouden er twee vliegen in één klap geslagen worden: er is een extra activiteit voor de probleemjongeren en er wordt gericht toezicht gehouden op de probleemlocaties. Een bijkomend voordeel is dat de jeugdtoezichthouders zich uitstekend kunnen inleven in de gedachtegang van de overlastgevende jongeren.

- De wijkkoppels komen soms jongeren tegen, die naar hun mening in aanmerking komen voor jeugdhulpverlening. Om te voorzien in de behoefte aan jeugdhulpverlening die sommige respondenten naar voren brengen (zie 4.1), kan overwogen worden de jeugdhulpverlening te benaderen met het verzoek om ook meer outreachend te werken. Een hulpverlener zou bijvoorbeeld af en toe mee kunnen lopen met de wijkkoppels, spreekuur houden in een buurthuis of het Zuilense model volgen, waarbij de coördinator van het netwerk 12+ eens per week langskomt op het wijkbureau van de politie om te horen welke jongeren in aanmerking komen voor individuele hulpverlening; vervolgens wordt een outreachend hulpverlener van de Stichting Welzijn verzocht contact te leggen met die jongeren.

Welk model ook wordt gekozen, feit is dat op die manier wordt de drempel verlaagd en kan eerder ingegrepen worden. Afglijden van individuele jongeren en beïnvloeding van andere jongeren in de groep kan zo voorkomen worden. Als zo'n aanpak inderdaad in een behoefte blijkt te voorzien, zou de jeugdhulpverlening op termijn partner kunnen worden in het convenant.

In Amsterdam bestaat sinds kort een vergelijkbare aanpak onder de naam 'Veilige vindplaatsen'. Het type hulpverlening waaraan daar behoefte blijkt, is vooral: huisvesting en schuldsanering, reden waarom daar het streetcornerwork (SSCW) participeert. Een ervaring is dat de jongeren wel zelf overtuigd moeten zijn (of desnoods: overtuigd worden) van de noodzaak van hulpverlening.

- Voor de groep spijbelende jongeren die volgens een signaal van een respondent behoefte heeft aan structuur in hun dagritme (zie 2.2), kan overwogen worden een project te starten naar het model van JOPS in Rotterdam.
- Door de allochtone (met name Turkse en Marokkaanse) jongeren die we hebben geïnterviewd, wordt beweerd dat de discotheken in de binnenstad weigeren hen toe te laten. Als dat waar is, zou in het belang van deze jongeren met de horeca in de binnenstad overlegd moeten worden over het toelatingsbeleid.

Aanbeveling 7: Uitbreiding capaciteit SWO en politie

Het is duidelijk dat de huidige aanpak goed werkt. Gezien de behoefte aan meer (outreachend) jongerenwerk, een uitgebreider openstelling van de buurthuizen en eventueel ook meidenwerk (zie vorige aanbeveling) stelt SWO dat het aanbeveling verdient de capaciteit van deze instantie (ook met nieuwe activiteiten) uit te breiden. Bovendien kampt SWO met een tekort aan computers (zowel hard- als software).

Ook de politie geeft aan over meer capaciteit te willen beschikken, omdat er nu geen enkele speling is. Ziekte of andere uitval van een wijkagent kan vervelende gevolgen hebben voor de uitvoering van het convenant.

Aanbeveling 8: Uitbreiding outreachende werkwijze opbouwwerk

Met buurthuisactiviteiten wordt een deel van de behoefte aan vrijetijdsvoorzieningen voor jongeren gedekt. Een aanzienlijk aantal jongeren wil echter niet naar de buurthuizen. Met outreachend sportwerk wordt gepoogd deze jongeren te bereiken onder het motto: "Dan komen wij wel naar jullie toe". Een deel van de jongeren zal hier inderdaad mee bereikt worden. Een ander deel dat niet van sport houdt (of niet op de momenten dat ze willen rondhangen), niet.

Ook al is het een illusie dat je alle jongeren kunt bereiken, toch is het de moeite waard te proberen voor zoveel mogelijk jongeren een aanbod te hebben.

De partners zijn het erover eens dat de outreachende werkwijze zinvol is. Het verdient dan ook aanbeveling niet alleen de sportactiviteiten maar ook ander jongerenwerk op outreachende basis aan te bieden. Met name in Overvecht-Noord, waar betrekkelijk veel ruimte is tussen de bebouwing, zijn de mogelijkheden hiervoor aanwezig. Voor slechte weersomstandigheden moet wel een accommodatie gevonden worden. Wellicht zou hiervoor aan basisscholen gedacht kunnen worden: 's avonds worden deze immers niet gebruikt en er zijn vrij veel basisscholen in de wijk. (Voorwaarde is wel dat de boel heel blijft... Ook is het wenselijk dat dit met gesloten portemonnees gebeurt.)

Overigens wordt er door SWO op gewezen dat deze instelling momenteel aan haar capaciteitsgrenzen zit, mede door een interne reorganisatie en een wijziging van de doelstellingen. Als op korte termijn uitbreiding van de outreachende werkwijze gewenst wordt, kan dat alleen gerealiseerd worden als dat gepaard gaat met uitbreiding van de capaciteit.

Aanbeveling 9: Periodieke herhaling of uitbreiding repressieve politie-inzet

- Van alle kanten wordt grote waardering uitgesproken voor het normenstellende werk dat het Flexteam gedurende drie maanden verricht heeft. Uiteraard wil men dat dit vaker gebeurt, liefst permanent. Aangezien Flexteams worden samengesteld uit mensen die gewoonlijk andere taken hebben, is het niet mogelijk permanent over een Flexteam te beschikken. De reguliere taken blijven dan immers liggen. Wel zou de repressieve politie-inzet regelmatig herhaald kunnen worden. Dit zou onzes inziens kunnen door af en toe weer een Flexteam samen te stellen. Een andere mogelijkheid is wellicht het werkterrein van het Zuilense Asterixteam uit te breiden naar Overvecht, zodat het daar af en toe kan optreden. Enkele SWO-ers wijzen op het gevaar dat de jongeren "om niks" beboet worden. Dit kan een negatief effect hebben op de vertrouwensband tussen jongeren en wijkprofessionals.
- De jongeren zelf zijn wat minder te spreken over de verwarrende wijze waarop ze door de verschillende politiefunctionarissen zijn bejegend: de wijkagent is altijd vriendelijk tegen hen, de andere typen politiefunctionaris zelden. Het is aan te raden vanuit de politie één lijn te trekken in de wijze van omgaan met de jongeren die in groepen rondhangen op straat. Anders komt de boodschap niet goed over en wordt door wijkagenten zorgvuldig opgebouwd vertrouwen weer teniet gedaan. Het lijkt er nu op dat de jongeren niet begrepen hebben wat ze verkeerd deden en er niets van geleerd hebben. De vriendelijke, uitleggende bejegeningwijze van de wijkagenten geniet hierbij de voorkeur: pas als die niet helpt, zou overgegaan moeten worden op sancties, maar niet zonder eerst te hebben gewaarschuwd. Repressief optreden betekent niet dat de politie zich als een soort boeman moet gedragen.

- Om speciaal voor de zeer jonge daders (10-11 jaar) een repressieve reactie te hebben, wordt er (wellicht ten overvloede) op gewezen dat het sinds kort op experimentele basis mogelijk is ook aan 12-minners alternatieve sancties (naar voorbeeld van Halt) op te leggen, de zogenaamde Stop-reactie. Deze maatregel wordt door de Halt-bureaus uitgevoerd. Via gesprekken, spelen en opstellen wordt het kind gewezen op het verkeerde van hun gedrag. Naast dit 'strafwerk' dat maximaal tien uur kan duren, moeten de kinderen excuses aanbieden aan degene die ze hebben benadeeld.

Aanbeveling 10: Handhaving huidige convenantpartners

- De samenwerking met de huidige convenantpartners bevalt goed. We adviseren dan ook om op deze voet door te gaan.
- Wel blijkt SWO zich intern in een roerige tijd te bevinden, vanwege reorganisatieperikelen, recente wisselingen in de leiding en een verandering in de doelstellingen. Om die reden kan SWO slechts met grote moeite voldoen aan de afgesproken convenanttaken. Het is wenselijk SWO enige tijd rust te gunnen om zich intern te herpositioneren. Dat houdt in dat de convenantpartners tijdelijk geen extra claims kunnen leggen op SWO. Hiermee zou bij de aanscherping van de convenantafspraken rekening gehouden moeten worden. De aanscherping voor SWO zou eruit moeten bestaan dat de reeds behaalde resultaten als uitgangspunt dienen, maar nu zwart op wit worden gekwantificeerd en vastgelegd. Uitbreiding van de outreachende werkwijze (aanbeveling 8) kan derhalve alleen van SWO verlangd worden als er ook uitbreiding van de capaciteit (aanbeveling 7) tegenover staat. Het enige dat SWO in dit verband wel verzocht zou moeten worden, is om een heldere registratie bij te houden van haar activiteiten (zie ook aanbeveling 12). Dit om voortgangsbewaking en evaluatie van de convenantafspraken door de regisseur (aanbeveling 4) mogelijk te maken.
- Hier en daar wordt aangedrongen op uitbreiding van het aantal partners. Als kandidaten worden genoemd:
 - jeugdhulpverlening (voor individuele hulp aan probleemjongeren): soms zien de uitvoerenden een jongere 'afglijden'. Dat wordt dan weliswaar ingebracht in het Netwerk 12+, maar als de jongere daar niet bekend is, schijnt er niets te gebeuren.
 - woningcorporaties, omdat veel klachten betrekking hebben op woonoverlast (geluidsoverlast, drugsoverlast, vervuiling);
 - basisscholen, omdat de leeftijd waarop jongeren in aanraking komen met de politie steeds lager ligt. Er zijn veel basisscholen in de wijk. Er is nu alleen contact met het Spectrum College (VO).

Het is onzes inziens niet wenselijk om deze instanties meteen tot convenantpartner te 'bombarderen'. De frequentie waarmee deze instanties nodig zijn, lijkt daarvoor te laag. Bovendien bestaan er soms al overlegstructuren voor het genoemde doel. Ook participeren de meeste genoemde kandidaten al in talrijke overlegvormen en zullen niet direct geporteerd zijn voor een aanvulling hierop. Wel zou een vorm van samenwerking tot stand moeten komen. Op termijn kan een partnerschap overwogen worden.
- Op dezelfde manier als nu het Spectrum College betrokken is bij de aanpak wijkveiligheid, kunnen ook de basisscholen hierbij betrokken worden zonder meteen convenantpartner te worden. Er kan gedacht worden aan het regelmatig bezoeken van deze scholen en af en toe een voorlichtingsles verzorgen voor de hoogste groepen (bijvoorbeeld door een wijkagent of een opbouwwerker).

- Samenwerking met de jeugdhulpverlening voor het genoemde doel lijkt ons eveneens zinnig. Het gaat ons echter te ver om eventuele zwaktes van het Netwerk 12+ (namelijk dat er geen inzet op 'onbekende' jongeren wordt gepleegd) op te vangen via het convenant. Het verdient aanbeveling om het Netwerk aan te spreken op de geuite klacht. Het wijkbureau in zijn aanbevolen hoedanigheid van regisseur van het convenant lijkt hiervoor de aangewezen instantie. Mocht de klacht niet gegrond blijken, dan zou gedacht kunnen worden aan een onderhandeling met het Netwerk om de wijkkoppels ook als aanmelder voor het Netwerk 12+ te laten fungeren. Zonodig kan voor dat aanmelden een procedure of een formulier ontwikkeld worden. Overigens is ons bekend dat in Zuilen een werkwijze bestaat binnen het netwerk die dit probleem ondervangt: de coördinator van het netwerk 12+ bezoekt één keer per week de politie om te horen welke jongeren in aanmerking komen voor individuele hulpverlening. Vervolgens wordt een outreachend hulpverlener van de Stichting Welzijn verzocht contact te leggen met die jongeren. Overigens schijnt het dat deze werkwijze in Overvecht formeel ook al had horen te bestaan.
- Samenwerking met de woningcorporaties is soms inderdaad wenselijk. Er is in Overvecht echter al een Beheeroverleg (wijkbeheer) waar - voor zover ons bekend - zowel woningcorporaties als één of meer convenantpartners in deelnemen. Het lijkt ons beter om de signalen aangaande woonoverlast via dat orgaan te bespreken.

Aanbeveling 11: Communicatie verbeteren

- Tussen de convenantpartners dient een structureel overleg te komen, zowel op beleids- als uitvoerend niveau. Hiervoor kan overigens best gebruik gemaakt worden van bestaande communicatiestructuren.
 - Op uitvoerend niveau is behoefte aan een tamelijk gedetailleerde en frequente (ongeveer eens per zes weken) operationele bespreking van jongeren en jongerengroepen. Het is voor de dagelijkse zaken misschien een idee om op uitvoerend niveau met elkaar te communiceren via een speciaal voor het convenant te gebruiken e-mail adres. Alle betrokkenen zouden het wachtwoord daarvan moeten krijgen en zo de klachten en andere informatie aan elkaar doorspelen. Dat ondervangt tevens het probleem van elkaar niet telefonisch kunnen bereiken wegens niet-aansluitende roosters. Wel moet ervoor opgepast worden privacy-gevoelige informatie via e-mail te verspreiden. Een ander idee is om via deelname aan de bestaande buurtnetwerken (mits die goed functioneren) informatie uit te wisselen.
 - Op beleidsniveau gaat het om een minder frequente (bijvoorbeeld eens per kwartaal) bespreking van de hoofdlijnen en afstemming van beleid en activiteiten. Bovendien is er behoefte aan informatie-uitwisseling over (en benutting van) bestaande contacten en netwerken. Ook is er behoefte aan inzicht in elkaars beleidsvisies.
- Van beide overlegmomenten kunnen het beste notulen gemaakt worden, vooral om de andere niveaus en geïnteresseerden te informeren.
- Tussen beleids- en uitvoerend niveau zou de communicatie meer gestructureerd moeten worden. Dit kan bijvoorbeeld door:
 - over en weer notulen te verspreiden van gevoerd overleg;
 - van uitvoerend niveau naar beleidsniveau te rapporteren over de werkzaamheden volgens een vast stramien, zoals een beknopt rapportageformulier en/of een registratiesysteem;
 - aan het uitvoerend niveau meer werkbegeleiding te bieden (m.n. SWO);
 - met het uitvoerend niveau regelmatig de stand van zaken door te spreken, met name om te reageren op wensen of knelpunten die uit notulen zijn gebleken en om faciliterend te kunnen optreden.

- Tussen convenantpartners en bewoners: het bewonersvertrouwen is een wankel evenwicht (op zich niets bijzonders): één verkeerd optreden kost jaren herstel; door concrete acties (m.n. repressieve acties van de politie) voelen de bewoners zich weer gesterkt. Ze blijken dan sneller bereid tot zelfredzaamheid.
- Het is raadzaam voor de bewoners een soort follow-up te bieden. Sinds de ondertekening van het convenant hebben zij nauwelijks meer iets vernomen. De communicatie met bewoners zou bovendien structureel geregeld moeten worden.
In het Dreefnieuws, een nieuwsbulletin dat door het wijkbureau, de politie en SWO uitgegeven wordt, zou bijvoorbeeld een vaste pagina of rubriek met nieuws over de voortgang van het convenant opgenomen kunnen worden. Het is aan te raden hierin de nadruk te leggen op de positieve zaken.
Ook in de huis-aan-huisbladen zou regelmatig een positief bericht geplaatst kunnen worden.
- Om de binnenkomende bewonersklachten te stroomlijnen bij de partners zou een speciale telefoonlijn voor wijkveiligheid geopend kunnen worden. In het kader van het project JOS (Jongeren op Straat) schijnt er al zo'n loketfunctie te bestaan. Hier zou bij aangesloten kunnen worden.
- Als het nodig blijkt om bewoners door te verwijzen (bijvoorbeeld voor de behandeling van een klacht), is het klantvriendelijker als het centrale loket contact legt met die andere instantie en de klacht meldt. Vervolgens zou aan de bewoner de naam en het telefoonnummer teruggemeld moeten worden van degene die de klacht in behandeling heeft, zodat de bewoner desgewenst naar de voortgang kan informeren.
- Het is raadzaam de uitvoerenden meer informatie te verstrekken over de bredere kaders (zoals Jeugd & Veiligheid) waarbinnen dit convenant is of wordt gepositioneerd. Zo krijgen zij een idee van de mogelijkheden voor nieuwe maatregelen en de beschikbaarheid van middelen. Ideeën voor maatregelen worden immers vaak aan de basis geboren.

Aanbeveling 12: Registratie

Het eerste half jaar heeft (achteraf gezien) in het teken gestaan van het wennen aan de samenwerking en de nieuwe werkwijze. Nu deze gewenning heeft plaatsgevonden, wordt er een periode van professionalisering ingezet (zie aanbeveling 3). Daarbij zijn instrumenten nodig waarmee inzicht gegeven kan worden in de bereikte resultaten. Eén van die instrumenten is een registratiesysteem. Het is wenselijk om op één of andere wijze te registreren wat de resultaten zijn. Te denken valt aan de volgende indicatoren:

- aantal bezoekers van de buurthuizen;
- aantal bezoekers van de nieuwe sportactiviteiten;
- aantal bij politie gedane meldingen van jongerenoverlast (per locatie);
- aantal door politie geregistreerde incidenten waarbij jongeren betrokken zijn;
- aantal door politie verrichte aanhoudingen van jongeren;
- onveiligheidsgevoelens bij de bevolking.

Tot nu toe is er geen aparte registratie bijgehouden van zaken die met het convenant te maken hebben. Het is de vraag of het voor elke indicator nodig is om een apart systeem op te zetten; onzes inziens moet er zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van de bestaande registratiesystemen. Uit de politieregistratie kan al veel informatie gehaald worden, bijvoorbeeld over het aantal meldingen van jongerenoverlast en het aantal incidenten waarbij jongeren betrokken zijn. In de lokale wijkmonitor wordt al geregistreerd hoe het met de onveiligheidsgevoelens van de bewoners gesteld is.

Het aantal bezoekers (jongeren) van buurthuizen wordt waarschijnlijk ook al bijgehouden. Zo niet, dan zou SWO - ondanks de interne turbulentie - verzocht moeten worden dit soort gegevens bij te gaan houden. Aandachtspunt hierbij is overigens het tekort aan computers bij SWO.

Op langere termijn kunnen aan de hand van de informatie uit de registratie concretere afspraken gemaakt worden over meetbare streefdoelen, bijvoorbeeld: daling van de onveiligheidsgevoelens met x%, afname van het aantal meldingen van jongerenoverlast met y%. Het is zaak om zich hierbij vooral op de resultaten te richten en niet zozeer op de geleverde inspanningen. Dát de resultaten bereikt worden is namelijk van groter belang dan hóe men dat precies voor elkaar krijgt.

Er wordt op gewezen dat justitiële instellingen (politie, OM en Raad voor de Kinderbescherming) onlangs landelijk gestart zijn met registratie via een zogenaamd cliëntvolgsysteem. Hierin worden contacten tussen jongeren en één van de genoemde instellingen opgeslagen. Van dit systeem kan wellicht gebruikt gemaakt worden om een beeld te krijgen van het aantal jongeren met justitiële contacten. De politie is de enige van de partners die toegang heeft tot deze informatie.

Aanbeveling 13: Aanpak nieuwe probleemgroepen

- Naarmate de tijd vordert, veranderen de probleemgroepen. Dat is niks nieuws. In het algemeen is de tendens in Nederland dat jongeren op steeds jongere leeftijd overlastgevend gedrag vertonen en dat het steeds vaker jongeren van allochtone afkomst betreft. Overvecht vormt hierop geen uitzondering, zie bijvoorbeeld de roep om uitbreiding van het convenant met basisscholen.

Gezien de bevolkingsopbouw en de instroom in de wijk (zie 1.2) is te verwachten dat het percentage allochtonen in de probleemgroepen voorlopig alleen maar toeneemt.

Het is zaak voor de uitvoerders in de wijk om goed te signaleren waar er nieuwe groepen ontstaan en er in een vroeg stadium contact mee te leggen. Op die manier is er een basis om hen aan te spreken op eventueel overlastgevend gedrag en een preventieve aanpak te hanteren.

- Op de lange termijn zou gestreefd kunnen worden naar een pro-actieve werkwijze (zie aanbeveling 3). Maar ook met de huidige werkwijze zal het onzes inziens geen probleem zijn flexibel op de komst van nieuwe probleemgroepen in te spelen.

Voor de nabije toekomst is het van belang aandacht te schenken aan 10-11 jarigen en (preventief) aan meiden.

- Sinds kort wordt een groep jonge allochtone jongens gesignaleerd, waarvan sterk wordt vermoed dat ze koeriersdiensten verrichten voor drugsdealers. Deze jongeren zijn zeer mobiel (scooters) en beschikken over geavanceerde communicatiemiddelen. Zij bewegen zich niet alleen door de wijk Overvecht maar door de hele stad. Ze veroorzaken overlast door met hun scooters rond te scheuren en bij scholen voor voortgezet onderwijs drugs aan te bieden.

Het betreft hier problematiek van een heel ander kaliber. Hier helpen buurthuisactiviteiten en andere vrijetijdsvoorzieningen niet meer. Het is de vraag of je daar in convenantverband iets aan kunt doen. Gezien hun wijkoverstijgende gedrag, zullen zij ook met een wijkoverstijgende aanpak benaderd moeten worden. Dat lijkt in dit geval vooral een taak voor de politie.

Aanbeveling 14: Inspelen op nieuwe probleemlocaties

- De probleemlocaties zijn niet steeds dezelfde, de jongeren verplaatsen zich. Een nieuwe probleemplek is de Theemsdreef/Kretadreef; daar wordt al goed op ingespeeld. Er wordt ook gesignaleerd dat de Andesdreef, bij winkelcentrum De Klop, een probleemplek in wording is.

Het is te verwachten dat er regelmatig nieuwe probleemplekken zullen

opdoemen (en oude verdwijnen).

Sommige respondenten uiten een lichte twijfel of het de bedoeling is je strak aan de plaatsen te houden die in het convenant zijn genoemd of je ook te richten op de nieuwe plekken. Het lijkt ons zonneklaar dat je flexibel moet zijn en telkens 'meeschuiven' met de probleemlocaties.

Aanbeveling 15: Draagvlak kweken bij recherche

- Uit het in hoofdstuk 4 genoemde incident met de recherche blijkt dat hier een knelpunt ligt dat ook in de toekomst nog belemmerend kan werken. Er wordt aangeraden om met de recherche te gaan praten om enig draagvlak te kweken voor de convenant aanpak. Op zijn minst zouden er van de zijde van de recherche harde toezeggingen verkregen moeten worden dat er ingegrepen wordt als daar door de convenant-partners om gevraagd wordt en er voldoende bewijsmateriaal geleverd is.

Aanbeveling 16: Aandacht voor communicatie met noodhulp

Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen dat de agenten van de noodhulp in het verleden niet altijd op de hoogte waren van de aanpak wijkveiligheid. Dit leidde weleens tot onwenselijk optreden, vanuit het perspectief van de wijkzorg. Hoewel er signalen zijn dat dit knelpunt tot het verleden behoort, verdient het aanbeveling dit punt voor de zekerheid enige tijd te volgen.

Aanbeveling 17: Bevolkingsopbouw

- De toekomst van Overvecht ziet er volgens de respondenten vrij somber uit als de ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling op de huidige manier blijven doorgaan. De demografische gegevens onderbouwen dat beeld: een scheve bevolkingsopbouw met veel jongeren, waarvan het aandeel voorlopig alleen maar zal toenemen, relatief veel senioren, waarvan het aandeel dalende is, een relatief groot en de laatste vijf jaar fors gestegen aandeel Marokkanen, Turken en voormalig-Joegoslaven, relatief veel alleenstaanden.

Nieuwe instromers zijn volgens de respondenten voor het merendeel allochtone gezinnen. Zij komen in Overvecht terecht omdat er veel grote woningen te vinden zijn, waar bovendien huursubsidie op gegeven wordt. De bewoners met de beste inkomenspositie zouden volgens de respondenten naar Leidse Rijn verhuizen.

Het is te overwegen naar mogelijkheden te zoeken om te sturen in de bevolkingsopbouw. Hoewel het altijd een heikel onderwerp is, zou er bijvoorbeeld een bepaald woningtoewijzingsbeleid gehanteerd kunnen worden. Hiertoe zou overleg gevoerd moeten worden met de woningcorporaties en de afdeling Volkshuisvesting van de gemeente.

Aanbeveling 18: Ook ambtenaren af en toe de wijk in

- Politie en SWO zijn inmiddels meer op straat aanwezig. Naar de mening van de wijkagenten en opbouwwerkers zouden de betrokken ambtenaren van het wijkbureau ook af en toe eens de wijk in moeten trekken, omdat zij onvoldoende lijken te weten wat er in de wijk speelt. Ze zien hen in ieder geval nooit.

Weliswaar gaan de ambtenaren al regelmatig de wijk in, maar in een ander verband. Dat de wijkagenten en opbouwwerkers hen zelden zien, klopt dus. Uit strategische overwegingen is het verstandig af en toe ook bij de uitvoerenden van de convenantpartners langs te gaan. Ook vanuit de nieuwe taak van het wijkbureau als regisseur van het convenant is het belangrijk regelmatig contact met de 'werkvloer' te houden en goodwill op te bouwen en te onderhouden.

Onzes inziens is het dus niet nodig dat ambtenaren structureel

deelnemen in de wijkkoppels. Het gaat er meer om af en toe eens poolshoogte te nemen van de situatie ter plaatse en de contacten met de andere partners te versterken op uitvoerend niveau.

Aanbeveling 19: Zoek met jongeren naar alternatieve rondhanglocaties en onderzoek hun wensen

- Er is door wijkagenten en opbouwwerkers al overlegd met jongeren over andere locaties om rond te hangen. De alternatieven die de jongeren in dat overleg naar voren brachten, bleken telkens niet haalbaar. Weliswaar hebben de jongeren daar begrip voor en blijven de uitvoerenden in gesprek met de jongeren, maar deze situatie kan natuurlijk niet tot in lengte van dagen blijven voortduren. Op een gegeven moment zal toch aangegeven moeten worden waar de jongeren wél mogen rondhangen, anders wordt er wellicht een soort tijdbom gecreëerd. In dat kader moet het zoeken naar alternatieve rondhangplekken toch nog eens ter hand genomen worden. Het wijkbureau zal hier een initiërende rol in moeten hebben, overigens zonder de andere betrokkenen daarbij te vergeten (wijkagenten, opbouwwerkers, jongeren).
- Er zou onderzoek gedaan moeten worden naar de factoren die een bepaalde (rondhang)plek aantrekkelijk maken voor jongeren. Kunnen die eigenschappen elders gevonden of gecreëerd worden? Waarom komen bepaalde plekken per sé niet in aanmerking? (Overigens zouden deze vragen zowel door jongeren als instanties beantwoord moeten worden.) Met de methodiek Kids en Space (DSP) zou aan de jongeren gevraagd kunnen worden wat hun wensen zijn ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte in Overvecht. Deze methodiek zou met name toegepast kunnen worden voor het vinden van geschikte jongeren-ontmoetingsplekken (zie ook aanbeveling 19) en voor het creëren van andere fysieke voorzieningen, speciaal voor jongeren.

Aanbeveling 20: Bewoners en jongeren als vrijwilligers bij jongerenactiviteiten

Marokkaanse vaders hebben aangeboden te assisteren bij het organiseren van jongerenactiviteiten. Ook jongeren hebben aangeboden hierbij te helpen.

Dit zijn volgens ons zeer waardevolle aanbiedingen waar zeker op ingegaan moet worden. Het past immers bij:

- arbeid en scholing;
- gewenste contact tussen (jongeren en andere) bevolkingsgroepen (zie hoofdstuk 2);
- het door SWO gemelde capaciteitsgebrek.

Sterker nog: geprobeerd zou moeten worden ook uit de groep senioren vrijwilligers te rekruteren (zie aanbeveling 22). Als het lukt om enkele mensen uit de genoemde bewonersgroepen te betrekken bij de activiteiten, behoort een sneeuwbal effect waarschijnlijk tot de mogelijkheden.

- Wat betreft de Marokkaanse vaders: er moet terdege rekening gehouden worden met de belangen en verhoudingen in de Marokkaanse gemeenschap. Senioriteit en 'gelijke monniken, gelijke kappen-gevoelens' spelen een belangrijke rol, naar de ervaring van één der respondenten. Personen of buurten kunnen zich zodoende gepasseerd voelen. Het is aan te raden om professionele ondersteuning in te schakelen bij het betrekken van deze bevolkingsgroep.
- Wat betreft de jongeren: een respondent wees erop dat er eigenbelang achter hun aanbod kan zitten. Ze zouden zo 'baas in eigen buurt' kunnen worden of blijven. Hoewel dat niet te ontkennen valt, zou toch geprobeerd moeten worden op hun aanbod in te gaan. De te winnen voordelen zijn onzes inziens veel groter dan dit potentiële nadeel. In Amsterdam zijn bijvoorbeeld zeer goede ervaringen opgedaan met het

inschakelen door de politie van jongeren als toezichthouders over hun eigen leeftijdgenoten en bekenden in hun eigen buurt (de zogenaamde Jeugdtoezichtteams of JTT's; zie aanbeveling 6.)

Overigens bestaat er een organisatie, het NISB⁴, die gespecialiseerd is in het spelenderwijs opleiden van (randgroep)jongeren tot het diploma Recreatie- en Sportleider-A (RSL-A) via vergelijkbare buurtactiviteiten. Het verdient aanbeveling deze organisatie in te schakelen voor dit specifieke onderdeel.

- In buurthuis De Bram wordt al met jongeren als vrijwilligers gewerkt. Dit blijkt goed te bevallen en blijkt een prettiger sfeer op te leveren. Er zou overwogen kunnen worden ook in de andere buurthuizen jongeren in te zetten als vrijwilligers. In het algemeen zou overwogen kunnen worden de jongeren enige verantwoordelijkheid te geven, bij welke activiteit dan ook. De jongeren zouden zich daardoor meer gewaardeerd en gerespecteerd kunnen voelen. Bovendien 'houdt het hen van de straat'.
- Tijdens de interviews kwam ons ter ore dat er een SWO-project bestaat waarbij speelgoed wordt uitgeleend aan kinderen. Dit blijkt in een behoefte te voorzien, maar dreigt niettemin in haar voortbestaan bedreigd te worden omdat de ouders van de betreffende kinderen het project niet willen overnemen, zoals afgesproken was. Misschien kunnen enkele jongeren(groepen) hier ingezet worden. Dit biedt hen de mogelijkheid om zich nuttig te maken op straat en ondertussen te kletsen met leeftijdgenoten. Tegelijkertijd kunnen ze enig toezicht uitoefenen. Wel zou de jongeren onder de hoede van een volwassene, bijvoorbeeld een oudere bewoner, moeten werken.

Aanbeveling 21: Jongeren ook positief benaderen

De indruk bestaat dat de jongeren van de convenantpartners vooral te horen krijgen wat ze verkeerd doen: dat ze overlast veroorzaken, ergens niet mogen rondhangen enzovoort.

Uit de psychologie is het bekend dat gedrag makkelijker te veranderen is als (ook) wenselijk gedrag beloond wordt. Met andere woorden: vertel het de jongeren ook als ze iets wel goed doen. Besteed aandacht aan positief gedrag en probeer dat te versterken.

Ook naar de bewoners zou deze boodschap overgebracht moeten worden, gezien de verhalen van jongeren over 'vuil aangekeken worden door oudere bewoners'.

Aanbeveling 22: Aandacht niet alleen op jongeren richten

Het is opvallend dat een convenant wijkveiligheid zich zo duidelijk concentreert op jongeren. Hiermee wordt gesuggereerd dat zij de enige bron van onveiligheid zijn, wat ons sterk lijkt.

Daar het in dit geval vooral om onveiligheidsgevoelens gaat, die zoals bekend in hoge mate subjectief zijn, is het raadzaam ook aandacht te besteden aan degenen die de onveiligheidsgevoelens uiten. Naar we begrepen hebben, gaat het hierbij voornamelijk om senioren (55+). De allochtone (hoofdzakelijk Marokkaanse) jongeren melden dat sommige van deze senioren zich soms laakbaar gedragen. Met name het 'vuil aankijken' van de jongeren lokt onwenselijke reacties uit, onder het motto: "Word je behandeld als hond, dan krijg je zin om je ook zo te gedragen."

Vanuit de 'kennen en gekend worden'-gedachte is het wellicht de moeite waard te proberen senioren met jongeren in contact te brengen. Zij zouden bijvoorbeeld kunnen assisteren bij de activiteiten die SWO voor jongeren organiseert.

Of jongeren en ouderen samen zouden als vrijwilligers ingezet kunnen wor-

Noot 4 NISB staat voor Nederlands Instituut voor Sport en Beweging. Deze organisatie is gevestigd op Papendal, telefoonnummer 026-483.3800 en heeft ervaring met het opvullen van de ruimte tussen jeugdbeleid en criminaliteitspreventie.

den bij andere SWO-activiteiten. (Zo kwam ons ter ore dat een project met speelgoeduitleen (naar het model van Duimdrop, Rotterdam) tegen de afspraken in niet door de ouders wordt overgenomen. Wellicht kunnen enkele jongeren onder het toezicht van een oudere hier ingezet worden. Zie aanbeveling 20.)

Op een hoger schaalniveau heeft de overlast natuurlijk ook te maken met onvoldoende voorzieningen voor jongeren (zie aanbeveling 6), bezuinigingen op jongerenwerk in het verleden en onvoldoende aandacht voor de behoeften van jongeren bij het ontwerp en inrichting van de wijk. In die zin zijn de jongeren eerder slachtoffer dan dader.

6 Advies

6.1 Inleiding

Op twee discussiebijeenkomsten (op 31 augustus 1999 en op 22 september 1999) zijn de belangrijkste aanbevelingen uit hoofdstuk 5 met de convenantpartners besproken. Doel van deze discussiebijeenkomsten was meer duidelijkheid te verkrijgen over hoe het convenant in de toekomst moet worden vormgegeven. Wat verwachten de partners van elkaar? Welke randvoorwaarden moeten worden vervuld om succes in de toekomst te verzekeren en welke concrete afspraken kunnen hierover worden gemaakt? Om de discussiebijeenkomsten te structureren is gekozen voor de volgende thema's:

- Structurele inbedding (6.2);
- Organisatie (6.3);
- Inhoud (6.4).

In het onderstaande zal aan de hand van de discussiethema's geadviseerd worden in hoeverre bepaalde aspecten aanscherping behoeven. Tevens zal door DSP worden aangegeven hoe die aanscherping gestalte dient te krijgen. Eerst wordt echter bij elk thema een samenvatting van de discussie gegeven.

Er wordt niet alleen ingegaan op het procesmatige deel van het convenant, maar ook op de effecten. Er wordt geadviseerd welke indicatoren en streefdoelen opgesteld kunnen worden en welke informatie verzameld zou moeten worden om de voortgang van het convenant te bewaken.

6.2 Structurele inbedding

Samenvatting discussie

- Alle partners zijn het erover eens dat de samenwerking gecontinueerd moet worden. De werkwijze blijft in principe hetzelfde: de projectmatige aanpak wordt nu echter structureel.
- Het aantal partners blijft beperkt tot het huidige aantal. De rol van het Openbaar Ministerie moet duidelijker worden: Wat verwacht het Openbaar Ministerie van de samenwerking en wat kunnen de andere partners van het Openbaar Ministerie verwachten.
- De noodzaak van het starten van samenwerkingsverbanden met andere relevante organisaties wordt onderkend. Mogelijke partners zijn: woningcorporaties, winkeliers, jeugdhulpverlening/netwerk 12+, basisscholen en het voortgezet onderwijs.

Geadviseerd wordt een **vervolgdocument** op te stellen, waarin de nieuwe afspraken zijn vastgelegd. De convenantpartners geven door het ondertekenen van dit document aan dat zij zich gebonden achten aan deze afspraken. De inhoud van dit vervolgdocument zou er als volgt uit kunnen zien:

- A plan van aanpak, inclusief meetbare streefdoelen;
- B de afspraken ten aanzien van de discussiethema's.

A Plan van aanpak

De inhoud van dit deel zou moeten zijn:

- een overzicht van (hoofd)doelstellingen;
- een inventarisatie van de problemen (wat gebeurt er? hierbij onderscheid maken tussen objectieve en subjectieve veiligheid);
- een analyse van oorzaken en/of achtergronden per probleem en aangeven van eventuele samenhang tussen problemen (waar, hoe, wanneer, wie is er slachtoffer van, wie is dader?), ondersteund met cijfers of ander feitenmateriaal, waaruit de ernst van problemen blijkt;
- een beschrijving van de gewenste situatie, uitmondend in een overzicht van concrete, meetbare subdoelstellingen per probleem (zie voor een suggestie onderstaand);
- een inventarisatie van problemen die wijkoverstijgend zijn, dus op een hoger schaalniveau moeten worden aangepakt;
- de concreet uit te voeren acties, maatregelen, projecten e.d. per probleem, waarbij aangegeven wordt wie, wat, waar, hoe, wanneer (planning) zal doen;
- middelen (budgetten, personele capaciteit, registratie-instrumenten, evaluatie-instrumenten);
- een evaluatieplan, waarin aangegeven wanneer er geëvalueerd wordt, wat er geregistreerd moet worden en volgens welke methode, hoe er gemeten zal worden en op welke zaken de partners 'afgerekend' zullen worden.

Meetbare streefdoelen

Deze term, die bovenstaand terloops genoemd werd, is van groot belang en wordt daarom afzonderlijk belicht. Het is namelijk noodzakelijk om realistische, dus haalbare doelstellingen te formuleren. Aan vrome wensen heeft niemand iets. Het heeft ook geen zin elkaar het mes op de keel te zetten met te hoog gegrepen doelstellingen, waaraan toch niemand kan voldoen.

Om vervolgens te kunnen meten hoe de voortgang van het convenant verloopt, is het nodig tegelijk met de doelstellingen ook indicatoren te benoemen en streefgetallen per indicator af te spreken.

Indicatoren

Met indicatoren wordt aangegeven welke zaken als 'meetlat' gebruikt zullen worden. Onderstaand een aantal mogelijkheden:

Aantallen:

- bezoeken van de wijkkoppels SWO/politie;
- groepen rondhangende jongeren in de wijk + schatting omvang + hanglocaties;
- contacten van wijkkoppels met groepen rondhangende jongeren;
- bezoekers van de buurthuizen SWO;
- bezoekers van de sportactiviteiten SWO;
- bij politie gedane meldingen van jongerenoverlast (incl. locatie);
- door politie geregistreerde incidenten waarbij jongeren (leeftijdsgrens?) betrokken zijn;
- door politie aangehouden jongeren (leeftijdsgrens?);
- afdoeningen van jongeren (leeftijdsgrens?) uit Overvecht door het OM (per wijze van afdoening);
- onveiligheidsgevoelens van de bewoners (zie wijkmonitor);
- bestede personele capaciteit;
- besteed budget.

Niet al deze mogelijkheden zijn haalbaar of zinnig. Er moet een balans gevonden worden tussen tijd die besteed wordt aan bureaucratisch werk

zoals registratie (zo min mogelijk) en het beschikken over informatie om de voortgang te monitoren (zo adequaat mogelijk; dit is overigens niet hetzelfde als zoveel mogelijk). Bovendien gaat het vooral om de resultaten op het gebied van onveiligheid en overlast.

We stellen daarom voor als indicatoren te gebruiken:

- de onveiligheidsgevoelens van de bevolking (bron: wijkmonitor);
- de meldingen van jongerenoverlast (bron: politie);
- de aangehouden jongeren (bron: politie).

Dit betekent niet dat andere zaken niet geregistreerd hoeven te worden. Het lijkt ons bijvoorbeeld voor de afzonderlijke partnerorganisaties erg nuttig te weten hoeveel groepen hangjongeren er zijn, hoe groot die ongeveer zijn en waar ze rondhangen. Ook bezoekersaantallen van de sportactiviteiten zijn informatief. Maar die zaken zullen niet direct gebruikt worden om de resultaten van het convenant vast te stellen.

Streefdoelen

Met streefdoelen wordt aangegeven welke aantallen per indicator gewenst zijn (de getallen op de meetlat als het ware). Het is hierbij van belang de streefdoelen zo concreet en meetbaar mogelijk te formuleren. Dus: wat wil je bereiken in hoeveel tijd en op hoeveel eenheden (jongeren, meldingen, onveiligheidsgevoelens, e.d.) heeft dat betrekking? Een voorbeeld van een streefdoel: honderd verschillende jongeren die de sportactiviteiten bezoeken op jaarbasis, in drie jaar tijd een afname met dertig procent van het aantal meldingen van jongerenoverlast, in twee jaar tijd een afname van tien procent van de onveiligheidsgevoelens.

Registratie

Dat betekent dus dat dergelijke informatie vanaf nu structureel geregistreerd moet worden, voor zover dat nog niet gebeurt. Het betekent ook dat op gezette tijden de stand van zaken 'gemonitord' moet worden. Aan de hand hiervan kan - na een nulmeting die als ijkpunt dient - worden bekeken of de convenantpartners samen op de goede weg zijn naar het streefdoel of dat er bijgestuurd moet worden. Dat bijsturen kan overigens ook betekenen dat bepaalde doelstellingen worden bijgesteld, omdat de haalbaarheid ervan kennelijk verkeerd ingeschat is.

Uiteraard moeten alle convenantpartners eerst overeenstemming bereiken over welke indicatoren benoemd zullen worden en welke streefdoelen haalbaar zijn voor iedere partner. Dat vergt nog minstens één extra werkbijeenkomst.

We stellen voor bij de aanscherping van het convenant vast te stellen welke indicatoren gebruikt zullen worden en - voor zover mogelijk - de partners de stand van zaken per indicator te laten aangeven. Die informatie dient als nulmeting.

Over enkele jaren, als het de partners eenmaal duidelijk is hoeveel (of weinig) inspanning het kost om de doelstellingen te halen, kunnen de streefdoelen gebruikt worden om resultaatverplichtingen tegenover elkaar aan te gaan. Vooralsnog is de tijd daarvoor echter nog niet rijp; het zou teveel een zwart gat zijn voor de betrokken organisaties. Het is bedreigend om je organisatie vast te leggen op doelen waarvan je niet weet of je ze kunt halen of waarmaken.

B De uitkomsten van de discussie:

Een ander onderdeel van het vervolgdocument zouden de afspraken ten aanzien van de discussiethema's moeten zijn. We denken aan:

- besluit tot structurele inbedding van de werkwijze (zodanig incl. waarborgen voor continuïteit);
- benoeming van de partners (en de minder direct betrokken organisaties);
- wijze van inbedding in bestaande structuren;
- verdeling van taken en verantwoordelijkheden (regie enz.);
- communicatieplan/afspraken over werkstructuren, (bv. over periodieke analyse van de politieregistratie als basis voor de activiteiten; ook over bv. interne opvolging van signalen, zoals bij politie: afspraken met recherche en noodhulp);
- inhoudelijke afspraken (over benadering jongeren, bv. uitbreiding outreachende werkwijze, aan te bieden activiteiten, repressieve inzet; evt. over uitbreiding naar andere doelgroepen zoals senioren; over extern te bewerkstelligen doelen door regisseur).

6.3 Organisatie

Samenvatting discussie

Om de continuïteit te waarborgen moet er meer inzicht komen in de beleidsvisie van elke betrokken partner. Waarom maakt een partner een bepaalde keuze? Wat is de achterliggende gedachte?

Daarnaast vormen de beschikking over goed gekwalificeerd personeel en voldoende inzet van personeel belangrijke voorwaarden voor de continuïteit. Het wijkbureau is volgens alle partners de aangewezen instantie om de regierol op zich te nemen. Dit betekent dat er bij het wijkbureau personele capaciteit vrijgemaakt moet worden voor deze rol. De taken van de regisseur liggen vooral in de sfeer van de randvoorwaarden:

- voortgang/continuïteit bewaken
- toetsing: heeft het gevoerde beleid resultaat/succes?
- communicatie: o.m. het schrijven van een communicatieplan van aanpak (vooral voor communicatie met derden)
- signaleren van fricties
- ingang zijn voor andere partners richting politiek
- richting geven aan gemeenschappelijk beleid en bewaken van die richting
- stimulering en motiveren van de partners
- ondersteunen van partners (bijvoorbeeld door productontwikkeling)
- zorgen dat productontwikkeling plaatsvindt
- overzicht houden, o.a.: door expliciteren van beleid van andere partners
- in kaart brengen van relevante netwerken en communicatie daarover met de partners
- dwarsverbanden leggen met andere beleidskaders en organisaties

De taken van de andere convenantpartners zijn:

- garanderen goede uitvoering
- verstrekken accurate informatie
- terugkoppeling uitvoering
- signaleren van ontwikkelingen in het veld
- productontwikkeling op het eigen vakgebied
- signaleren van inhoudelijke knelpunten
- signaleren van knelpunten in de eigen organisatie
- suggesties voor oplossingen van problemen aandragen
- expliciteren van beleidskaders (SWO, politie en OM)

Ook hier geldt dat er voldoende capaciteit vrijgemaakt moet worden om de convenanttaken naar behoren uit te voeren. Bovendien is het van belang de

mandatering goed te regelen.

Met nadruk wordt erop gewezen dat het wijkbureau met het aanvaarden van deze nieuwe rol straks 'met twee petten op' deelneemt aan het convenant, namelijk als gelijkwaardig partner en als een soort procesbewaker of voorzitter die boven de partijen staat.

Om het convenant heen bevindt zich overigens een 'ring' van indirecte partners, zoals woningcorporaties, jeugdhulpverlening, onderwijs (basis en voortgezet), winkeliers en dergelijke. Hiermee wordt wel samengewerkt, maar de organisaties nemen niet deel aan het convenant.

Voorts moet de communicatie verbeterd worden, zowel intern bij de partners als tussen de partners en extern (tussen partners en buitenwereld). In het onderstaande schema zijn de belangrijkste bevindingen van de discussie weergegeven. Het wijkbureau zal een communicatieplan schrijven waarin de volgende gegevens zullen worden opgenomen (zie figuur 6.1).

Schema 6.1 Ingrediënten communicatieplan

Communicatie	Intern	Inter	Extern
met wie?	leidinggevend en uitvoerend	• leidinggevend/coaches onderling (1) • uitvoerend onderling (2)	bewoners en gebruikers in de wijk
met welk doel?	• coaching • controleren resultaten • signaleren • doorverwijzen • productontwikkeling	(1 en 2:) • reflectie • afstemmen • signaleren • bredere kaders	• informeren
hoe?	• eigen verantwoordelijkheid partners	• via kwartaaloverleg (1) • via operationeel overleg, bv. elke zes weken (2)	• via Dreefnieuws, Utrecht Present, Stadsomroep e.d.
waarover?	• controle werkwijze en resultaat • signalen • knelpunten	(1 en 2:) • continuïteit • werkwijze • resultaten • signalen • knelpunten	• activiteiten n.a.v. convenant • vorderingen convenant

Wat de communicatie- en werkstructuur betreft hebben we naast hetgeen tijdens de discussie al is aangedragen nog enkele praktische tips:

- Verspreid ook de notulen van het kwartaaloverleg op de werkvloer. Uit de interviews is gebleken dat men op de werkvloer vaak niet weet wat de stand van zaken met betrekking tot het convenant is. Om de werknemers in het veld goed op de hoogte te houden van hetgeen op managementniveau wordt besproken, moeten de afspraken die uit het overleg voortvloeien duidelijk naar de werkvloer worden gecommuniceerd. Door het verspreiden van de notulen zou dit eenvoudig gerealiseerd kunnen worden.
- De regisseur zou moeten zorgen voor een database waarin alle convenantpartners en de indirecte ring van convenantpartners is opgenomen (een who is who of 'smoelenboek'). Deze database dient regelmatig te worden bijgewerkt, omdat anders vervuiling ontstaat.

Organisatorische verbeteringen bij de politie zijn mogelijk door te proberen het grote aantal personele wisselingen te voorkomen. Dit zou de continuïteit aanzienlijk bevorderen. Verder zou de 'opvolging' door de recherche beter gewaarborgd moeten worden. Meer capaciteit zou ook wenselijk zijn, maar we beseffen dat dat in deze tijd moeilijk te realiseren is.

6.4 Inhoud

Samenvatting discussie

Er is een verschil van mening tussen het wijkbureau en SWO over de manier waarop bewoners in de wijk bediend moeten worden. Het wijkbureau is van mening dat naast de outreachende werkwijze de openstelling van de buurthuizen in de diverse delen van Overvecht op het huidige niveau moet worden gehandhaafd, omdat dat was afgesproken. Convenant-afspraken zijn bindend. Eventueel kan tussentijds van een convenant-afpraak afgeweken worden, mits de partners en de bewoners daarover worden ingelicht.

Het wijkbureau vindt overigens dat de openstelling van de buurthuizen in het algemeen geen harde eis is. Volledig overschakelen op een outreachende werkwijze is bespreekbaar. Maatwerk leveren moet het doel zijn, de vraag moet het aanbod bepalen, aldus het wijkbureau.

Ook SWO is van mening dat haar klanten het beste kunnen worden bediend door middel van maatwerk. Dit maatwerk houdt in dat medewerkers van SWO actief naar de klanten toegaan, aanbod creëren waaraan een duidelijke behoefte is en dit aanbod in het veld aanbieden (outreachende werkwijze). Gelet op de krappe budgetten en capaciteit wil SWO voorrang geven aan het outreachend werk boven het openstellen van de buurthuizen op het huidige niveau. In de huidige situatie (buurthuizen openhouden en outreachend werken) wordt SWO naar eigen zeggen dubbel belast. Beide partners zijn het erover eens dat het verschil van mening leidt tot ongewenste onderlinge spanningen en frustraties. Het voornemen is uitgesproken deze kwestie aan de orde te stellen in de lopende offerte-onderhandelingen tussen SWO en gemeente (DMO) over het jaarcontract 2000 en heldere keuzes te maken.

Het wijkbureau en SWO willen naar onze mening allebei hetzelfde, namelijk: het creëren van een aanbod dat voldoet aan de vragen van bewoners in Overvecht. Dit "leveren van maatwerk" is de gemeenschappelijke noemer. Naar onze mening is SWO inhoudelijk (bv. qua methodieken) de expert op dit terrein en daarom het beste op de hoogte van wat de doelgroep wenst en hoe deze bediend moet worden. Het wijkbureau zou zich ten aanzien van de inhoud derhalve terughoudend moeten opstellen en zich beperken tot het controleren van het beleid van SWO op hoofdlijnen en resultaten, wat ook goed bij de regierol past. We beseffen dat de grens tussen inhoud en hoofdlijnen soms lastig is aan te geven.

In tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt is er geen financiële afhankelijkheidsrelatie tussen het wijkbureau en SWO. Dit hoeft dus geen belemmering te vormen in het verkeer tussen beide instanties. SWO is financieel alleen afhankelijk van DMO.

Het feit dat beide partijen bereid zijn om het meningsverschil aan de orde te stellen tijdens de onderhandelingen over het jaarcontract voor 2000 maakt duidelijk dat het in ieder geval bespreekbaar is.

Wat de politie betreft zou uit het oogpunt van kwaliteitsverbetering getracht moeten worden regelmatig een flexteam te laten optreden. Om het effect van dit team te optimaliseren moet het wel goed geïnstrueerd worden over de bejegening van de jongeren: eerst waarschuwen of laten weten wat ze verkeerd doen, dan pas repressief optreden. Betrek ook de wijkagenten of

de wijkkoppels bij de instructie. Zij hebben de meeste kennis over de betreffende jongeren.

De wijkkoppels zouden deze kennis overigens regelmatig moeten ventileren naar de andere partners, bijvoorbeeld door af en toe korte rapportages te verspreiden over welke groepen zich waar ophouden, hoe groot die groepen zijn, hoe ze zijn samengesteld en wat hun hoofdactiviteiten zijn wat betreft criminaliteit of overlast. Dit is één van de manieren om de communicatie te verbeteren en om de regietaak mogelijk te maken.

Bijlage 1 Namen van geïnterviewde personen

politie

Ruud Luiten

wijkagent winkelcentrum Overkapel
e.o.

Mirjam van Zanten

wijkagent Camera Obscuradreef e.o.

Aart Willems

wijkagent Bahamadreef e.o.

Monique de Wit

wijkagent Berberhof e.o.

Richard Dros

wijkchef

SWO

Jet Smit

buurtcontactfunctionaris

Nosrat Tanha

jongerenopbouwwerker buurthuis
Transit

Johan Pols

opbouwwerker buurthuis De Bram (en
Einstein)

Martijn Martens

sportmedewerker

Marjan ter Haar

hoofd sector buurtopbouw

wijkbureau

Marianne van der Horst

wijkmanager

Annemarie van Breugel

assistent-wijkmanager

OM

Hr. M. Pomper

officier van Justitie

bewoners/winkeliers

Hr. Schuitema

lid bewonerscommissie

Hr. Touwslager

voorzitter bewonerscommissie OZO

Hr. Nieuwenhuizen

winkelier Camera Obscuradreef

Hr. Vogelaar

voorzitter winkeliersvereniging
Berberhof

Hr. Dubois

bewonersvereniging Zonor

Hr. Roerhorst

bewoner Zambesidreef

mw. Wilson

bewoner Kalymnosdreef

mw. Verheul

bewoner Mexicodreef

overig

Hr. Hollemans

pedagogisch medewerker Spectrum
College

14 jongeren (anoniem)

buurthuisbezoekers

Bijlage 2 De Decision Determinants Questionnaire (DDQ)

De DDQ (Decision Determinant Questionnaire) pretendeert acht factoren te meten van de bereidheid tot implementatie van een bepaalde innovatie (vernieuwing van de werkwijze) bij instellingen voor geestelijke gezondheidszorg. Van den Bogaart en Wintels hebben in Nederland de oorspronkelijk Amerikaanse vragenlijst vertaald en aangepast aan de Nederlandse cultuur (Van den Bogaart en Wintels 1988, gebaseerd op Bedell e.a. 1985).

Hieronder volgt een beschrijving van de acht factoren uit de DDQ:

- Ability is een maat voor de beschikbare randvoorwaarden (financiën, overlegstructuur, beschikbare krachten en beschikbare tijd) binnen de organisatie voor de uitvoering van een innovatie.
- Values is een maat voor de congruentie tussen de waarden van de instelling en de waarden inherent aan de innovatie.
- Ideas is een maat voor de informatie die de instelling heeft over de innovatie en de juistheid van de ideeën over de vereiste procedures om de innovatie ten uitvoer te kunnen brengen.
- Circumstances is een maat voor de min of meer toevallige omstandigheden die van invloed kunnen zijn op een succesvol verloop van de innovatie.
- Timing geeft aan of het tijdstip van de innovatie al dan niet gelukkig is gekozen.
- Obligation is een maat voor de behoefte van de organisatie tot actie en verandering.
- Resistance is een maat voor structurele en menselijke factoren die verandering binnen de organisatie kunnen remmen.
- Yield is een maat voor de verwachte voordelen van de innovatie voor de organisatie.

De door ongewogen optelling verkregen DDQ scores zijn voor de overzichtelijkheid in 5 categorieën ondergebracht. De scores geven aan in hoeverre men een gunstige houding heeft ten opzichte van de innovatie:

- 1 = zeer gunstig
- 2 = gunstig
- 3 = neutraal
- 4 = ongunstig
- 5 = zeer ongunstig

De totaalscore vormt niet simpelweg het gemiddelde van de afzonderlijke scores op de factoren. Sterker nog: niet alle factoren tellen mee in de totaalscore. Alleen de factoren randvoorwaarden, waarden, informatie, behoefte en verwachte opbrengst maken deel uit van de berekening. De formule voor de totaalscore is zodanig samengesteld dat deze score een zo accuraat mogelijk beeld geeft van het te verwachten succes van de innovatie.

Bijlage 3 Verslagen van de discussiemiddagen

Concept verslag bespreking convenant wijkveiligheid gehouden op 31 augustus 1999

Aanwezig:

Richard Dros (politie district Noord), Marjan ter Haar (Stichting Welzijn Overvecht), Annemarie van Breugel (wijkbureau Overvecht), Marianne van der Horst (wijkbureau Overvecht), Georgia de Poorter (DSP), Robert van Overbeke (DSP).

Georgia de Poorter geeft een korte samenvatting van het rapport. Het rapport is een feitelijke beschrijving van de praktijk. Nu bestaat er concreet behoefte aan uitbreiding in de maatregelen sfeer. Het rapport houdt richt zich uiteraard op lastige jongeren. Er is echter ook een groep geïdentificeerd die overwegend klaagt en mede de beeldvorming bepaalt. Deze groep bestaat voornamelijk uit senioren. Hier is rekening mee gehouden.

De knelpunten die zich concreet en direct voordoen worden genoemd:

- meer middelen en capaciteit bij de SWO is noodzakelijk;
- meer capaciteit vanuit de politie beschikbaar stellen;
- behoefte aan betere coördinatie over de samenwerking voor de uitvoerenden;
- behoefte aan meer werkbegeleiding;
- behoefte aan periodieke evaluatie;
- behoefte aan betere communicatie structuren.

Het rapport heeft aanpassingen. Bepaalde passages dienen beter geformuleerd te worden. Hier moet een aparte afspraak voor komen en komt in deze bespreking slechts beperkt aan de orde. DSP maakt hiervan ter plekke aantekeningen en verwerkt deze in het rapport. Opgemerkt wordt dat het rapport er geschreven is vanuit de uitvoering. Andere mogelijke invalshoeken bijvoorbeeld vanuit de aansturing, mis je daardoor. Het rapport heeft in die zin aanvulling.

Marjan ter Haar merkt dat het stuk over de bevolkingsontwikkeling aanpassing heeft. Zij ervaart het als een ommissie dat de jongeren zelf niet geïnterviewd zijn.

Annemarie van Breugel dringt erop aan het Openbaar Ministerie ook ten behoeve van het rapport te bevragen: is één van de ondertekenaars van het convenant.

Marianne van der Horst merkt op dat alle ondertekenaars van het convenant nog in dezelfde functie werkzaam zijn, met uitzondering van de Burgemeester.

Bespreking communicatiestructuren

De organisatorische inbedding speelt hier een cruciale rol. Er ontstaat tijdens de bijeenkomst een redelijke consensus dat overleg en aansturing vanuit het intermediaire niveau moet plaatsvinden. De communicatie speelt zich af binnen de bestaande kaders.

Marjan ter Haar merkt op dat de SWO wijkveiligheid voor 6 uur per week op de rol heeft staan. Dat houdt 600 contacten per jaar in. Het probleem waar ze tegenaan loopt is de vliegende start. Er bestaat nog geen registratie omdat het aan middelen (soft en hardware) ontbreekt. Ook dit soort zaken moeten in de aanbevelingen aan de orde komen.

Annemarie van Breugel merkt op dat er een probleembesef moet ontstaan. Willen we de slag met de jongeren winnen, dan moeten we maatregelen treffen. Op zijn minst moeten we in staat zijn de situatie niet te laten verergeren. We moeten weten wie de groepen jongeren zijn en wat de vraag is. We moeten bepalen wat we inhoudelijke willen bieden, los van eventuele beperkingen, veroorzaakt door organisatorische factoren. Als we ons door organisatorische factoren laten leiden in de keuzes die we nu maken, lopen we het risico dat we ons ambitie-niveau te laag stellen.

Wat gaan/moeten we doen

Marjan ter Haar stelt vast dat de regie van de uitvoering of handhaving van het convenant bij het wijkbureau moet liggen. DSP merkt op dat de "regisseur" de voortgang en continuïteit moet bewaken. Zij draagt zorg voor een goede onderlinge communicatie, aansturing, ondersteuning. Er ontstaat d.m.v. regelmatige evaluatie, een goed overzicht van activiteiten en resultaten. De partij die de regie voert dient de dwarsverbanden tussen de organisaties te leggen. De andere partijen moeten een goede uitvoering van het convenant garanderen en de communicatie goed laten verlopen.

Marianne van der Horst merkt op dat de productontwikkeling in het overzicht tot nu toe ontbreekt. Dit moet een plaats krijgen als we praten over meetbare resultaten en evaluaties. We moeten weten over welke producten we het hebben.

Marjan ter Haar merkt op dat de bedrijfsresultaten op dit moment nog verre van transparant zijn. Daar moet een inhaalslag gemaakt worden. Annemarie van Breugel merkt op dat hierdoor gemiste kansen ontstaan zoals de PR van het product regelen en het leggen van dwarsverbanden tussen organisaties onderling.

Richard Dros merkt op dat de communicatie altijd onvoldoende is geweest. Het is noodzakelijk elkaar meer aan te spreken op gemaakte afspraken en elkaar meer impulsen te geven voor een richtingbepaling. Volgens Richard Dros is hierin de structurele inbedding te vinden. Het intermediaire niveau is hiervoor het meest geschikt. In het algemeen wordt opgemerkt dat insteken op te hoog niveau betekent dat je de uitvoering niet bereikt. Insteken op een te laag niveau betekent dat de partners elkaar niet meer bereiken. Een groot knelpunt blijft dat we het moeilijk vinden van elkaar op de hoogte te blijven van wat er speelt.

Marjan ter Haar merkt op dat coaching heel belangrijk is maar dat ook de leidinggevende taken van essentieel belang zijn. Dus werkafspraken en controle op de resultaten zijn belangrijk. De regie-verantwoordelijkheid ligt bij het wijkbureau. De andere partijen zijn verantwoordelijk voor de afspraken binnen hun organisaties.

Het belang van het "inter"-overleg is de reflectie en afstemming, het pro-actieve element en de waarborg dat de externe communicatie goed verloopt.

Hiermee sluit DSP het eerste deel van de vergadering. 22 september 1999 van 11.00 - 13.00 uur wordt de rest van de agenda afgewerkt. Deze agenda bestaat dan nog uit:

- partners;
- organisatie /werkstructuur;
- inhoud;
- aanbeveling 3, m.b.t. de werkwijze.

De kwantificering krijgt nog geen aandacht in het rapport. In de vorm van een beschrijving van te nemen stappen moet hiervan nog een verantwoording komen in het rapport. Dit is te vatten in een duidelijk omschreven doel dat scherp gerelateerd is aan de productontwikkeling. Termijnen afspreken waarbinnen je dergelijke zaken regelt.

Aanwezig

Georgia de Poorter, (DSP) Marije van Barlingen (DSP, ter vervanging van Robert van Overbeke), Richard Dros (politie district Noord), Marjan ter Haar (Stichting Welzijn Overvecht), Annemarie van Breugel (wijkbureau Overvecht), Marianne van der Horst (wijkbureau Overvecht) Caroline Peet (wijkbureau Overvecht)

Inleiding

Terugkoppeling aanvullende onderzoeksresultaten

■ Gesprekken met jongeren

Bezoek Transit

In Transit waren niet veel jongeren. Dit kan te wijten zijn aan het mooie weer. Er was weinig behoefte om te praten. De jongeren maakten een wat gesloten indruk. Later bleek dat onlangs in een korte periode veel journalisten in Transit zijn geweest, waarna het buurtcentrum op een negatieve wijze in de publiciteit is gekomen. Dit verklaart wellicht de terughoudendheid.

De jongeren uitten de wens dat ze graag wilden dat het jongerencentrum vaker open ging. Er zijn gesprekken geweest over de buurt en de overlast die daar door jongeren wordt ervaren. De jongeren vinden lang niet alle klachten terecht. Er is sprake van een wisselwerking. Doen de omwonenden argwanend en onvriendelijk dan heeft dat geen positief effect op hen. De jongeren geven aan niets te merken van toename van contacten met professionals. Wanneer er echter actief op bevestigd wordt, blijken ze de wijkagent wel te kennen.

De jongeren in Transit zijn gemengd allochtoon en autochtoon.

Bezoek De Bram

De groep in Bram is beduidend jonger en de sfeer is veel gezelliger dan in Transit. Waarschijnlijk komt dit door de begeleiding die door jongeren zelf wordt verzorgd onder "supervisie" van een opbouwwerker. In de Bram was het vrij druk en ze waren aan het sporten. De jongeren speelden dus samen terwijl de jongeren in Transit voornamelijk hingen. De jongeren in de Bram zijn voornamelijk allochtoon (Marokkaans). Marjan ter Haar wil op termijn opbouwwerkers terugtrekken ten gunste van meer vrijwilligers.

Er bestaat onder de jongeren veel behoefte aan verlaging van de leeftijd voor toelating tot de buurthuizen. Daar is nu echter nog te weinig draagkracht voor. De ontmoetingsfunctie is heel belangrijk. Want bezoek van een aantal vrienden bij iemand thuis, is praktisch onmogelijk gezien de aard van de woningen.

De jongeren in de Bram geven aan behoefte te hebben aan een hangplek bij een container met een lamp erbij en een afdak. Ze beroepen zich op een voorbeeld in Zuilen.

Bezoek De Boog

De bevindingen van deze bezoeken zal DSP alsnog verwerken in de rapportage.

In de Boog komen jongeren tussen de 17 en 18 jaar en een groep van 14 tot 15 jaar. De oudere jongeren zijn wat moeilijk te bereiken. Ze kenden Monique de With, wijkagent in ieder geval wel.

Hun wens is dat het buurthuis de openstelling uitbreidt. Tevens willen ze fitness apparatuur, computerspelletjes en een uitstapje naar bijvoorbeeld een pretpark. Daar is reeds een ervaring mee (Duinrel) en dat is heel goed verlopen.

Algemene opmerkingen

Doorgaans zouden de jongeren het best leuk vinden als er ook meisjes in het buurthuis zouden komen. Dan moeten ze echter wel als groep komen. Voor allochtone meisjes is er geen denken aan dat dat door de week zal lukken. Zij zijn zeker tot 19.00 uur met huishouden bezig. Als er bezoek is bij hen thuis, zeker tot 22.00 uur. De enige mogelijkheid is de zondagmiddag. Sport is niet mogelijk zolang er slechts mannelijke sportassistenten zijn.

2 Gesprekken met Openbaar Ministerie

Tot dusver heeft nog geen gesprek plaatsgevonden met een vertegenwoordiger van het Openbaar Ministerie (Michiel Pomper). DSP zal alsnog dit gesprek voeren en de resultaten daarvan in de rapportage verwerken.

3 Gesprekken met management van Convenant partners

DSP heeft gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van het management van de Convenant partners. De resultaten van deze gesprekken zijn tot dusver niet in de rapportage verwerkt, waardoor een eenzijdig beeld ontstaat in de evaluatieresultaten (alleen vanuit het perspectief uitvoerenden en bewoners/winkeliers). De resultaten van gesprekken met het management zal DSP alsnog verwerken in de rapportage.

Rol van regisseur

In het vorige overleg is gesproken over de rol en taken van de regisseur. De volgende taken worden daaraan toegevoegd:

Productontwikkeling

De uitvoeringsorganisaties zijn zelf verantwoordelijk voor productontwikkeling. De regisseur bewaakt dat productontwikkeling door partners plaatsvindt en het aanzetten tot de onderlinge afstemming daarover.

Afstemmen beleid/activiteiten/netwerken partners: Elke partner is zelf verantwoordelijk voor het communiceren van het beleid van de organisatie en relevante wijzigingen of ontwikkelingen daarin. De regisseur bewaakt dat afstemming tussen partners van beleid, activiteiten en netwerken (incl. het evt. gebruik maken daarvan) plaatsvindt (b.v. door dit periodiek als agenda-punt op te voeren)

Communicatie

Ten aanzien van de communicatie zijn de volgende aspecten besproken:

Beleid

Communicatie over het beleid (keuzes, ontwikkelingen en wijzigingen daarin) van de verschillende convenant partners is van belang. Er bestaat de indruk dat het convenant los staat van het beleid. De communicatie laat dus te wensen over. De insteek van DSP is om vanuit de verschillende gremia van de gemeente de integrale veiligheid in beeld te brengen. Zij gaan er echter ook vanuit dat dit alleen kan met inachtneming van het geheel aan organisaties in de wijk die uit hoofde van hun professionaliteit de veiligheid kunnen beïnvloeden. De SWO en de politie horen daar dus bij en moeten een actieve rol spelen.

Communicatieplan

De communicatie over de veiligheidsaanpak in het algemeen en over het Convenant in het bijzonder is een heikel punt en moet zorgvuldig ingevuld worden. Afgesproken wordt dat er een plan van aanpak komt voor de communicatie. In dat plan kan bepaald worden welke media gebruikt kunnen worden (Dreefnieuws, Utrecht Present, Stadsomroep, e.d.). Deze suggestie is ook al meegenomen in het Integraal Veiligheids-programma.

Overlegstructuur

Het afstemmen van de Convenant-inspanningen, -afspraken, -resultaten e.d. vereist periodiek overleg. Voor de gehele veiligheidsaanpak geldt dat een overlegstructuur georganiseerd moet worden, waarmee de regie, coördinatie, afstemming, e.d. vorm kunnen krijgen. Bij voorkeur vindt dat overleg op een efficiënte manier plaats, bijvoorbeeld door het aan te haken bij bestaande overlegvormen zoals de wijkregiegroep Jeugd en het wijkvierhoeksoverleg. Gedacht wordt aan een overleg op managementniveau dat bijvoorbeeld elk kwartaal plaatsvindt. In ieder geval nemen de convenant partners deel aan het overleg, eventueel aangevuld met andere partners die bij veiligheid - of een bepaald specifiek veiligheidsprobleem - betrokken zijn (b.v. corporaties, scholen, hulpverleners, reclassering).

Structurele inbedding

De structurele inbedding krijgt ondermeer vorm door een werk- en overlegstructuur op te zetten. In die structuur moet duidelijk zijn wat de verwachtingen onderling zijn, welke partner heeft welke taken en welke rol, waarop kun je elkaar vervolgens aanspreken. Wie heeft de regie en wat houdt die regierol in (zie eerder).

Verder is het van belang bestaande contacten en netwerken goed te benutten en waar mogelijk en nodig aan elkaar uit te wisselen. Inmiddels zijn al veel overleggen bezig met het onderwerp veiligheid. Afgesproken wordt dat het wijkbureau in kaart brengt welke netwerken momenteel actief zijn in de wijk die zich al dan niet bezig houden met veiligheid.

Een ander punt van aandacht is het Openbaar Ministerie (OM), dat zou intensiever betrokken moeten worden bij de veiligheidsaanpak.

Continuïteit

De SWO benadrukt dat de continuïteit bepaald wordt door het beschikken over voldoende mensen en middelen. Binnen de SWO is momenteel sprake van structurele problemen. Het betreft het vinden en het behouden van goed personeel en het beschikken over (voldoende) faciliteiten als computers (hardware en software). Doordat jaarcontracten aflopen verdwijnen goede mensen, ook worden goede mensen "weg gekocht". Ook bij de politie zijn momenteel veel vacatures.

Een punt van discussie vormt het takenpakket van de SWO en de vragen die op het welzijnswerk afkomen. Daarbij lijkt sprake te zijn van verschillen van inzicht: zo veronderstelt de SWO dat bepaalde vragen niet tot het reguliere werk behoren en extra werk opleveren (wat vergoed moet worden en/of ten koste gaat van het reguliere werk) terwijl de gemeente als "vrager" verwacht of vindt dat de vraag regulier werk betreft. Men is het erover eens dat deze situatie leidt tot ongewenste onderlinge spanningen en frustraties. Bij voorkeur wordt deze kwestie aan de orde gesteld in de lopende offerte-onderhandelingen tussen SWO en gemeente (DMO) over het jaarcontract 2000 en leidt dit tot heldere afspraken.

Waarborging van de continuïteit is ook gelegen in het maken van realistische keuzen, benoemen van haalbare doelen en resultaten, haalbare planning, duidelijke afspraken en controle op het nakomen van afspraken. Het is de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke partners om aan te geven of afspraken gemaakt kunnen worden en tegen welke voorwaarden. Ook het tijdig aangeven van problemen bij het nakomen van gemaakte afspraken blijft de verantwoordelijkheid van de partners. In dit licht wordt gesproken over het belang van het uitwisselen van relevante ontwikkelingen en/of wijzigingen in het beleid of in de personele organisatie van de partners die van invloed zijn op het Convenant (zie eerder bij regie en communicatie).

Voortgang

In de gesprekken met de begeleidingsgroep zijn de DSP-thema's (zie kopie sheets) allen op hoofdlijnen besproken. DSP brengt naar aanleiding van deze discussie verslag en advies uit. Aan de hand van die aanbevelingen kunnen de Convenant partners weer verder werken aan het verbeteren van het Convenant (afspraken, werkwijze, inspanningen, e.d.). De begeleidingsgroep vindt overleg zinvol zodat afstemming plaatsvindt en bewuste en gedragen keuzen gemaakt kunnen worden over welke zaken aan te pakken en welke activiteiten te ondernemen. De SWO benadrukt dat het van belang is dat jongeren een bijdrage gaan leveren, zelf ergens mee komen en dingen organiseren.

DSP brengt in week 43 een concept eindrapport uit. Dat rapport bevat de eerder in dit verslag genoemde aanvullingen. Ook zijn daarin de resultaten van de overleggen met de begeleidingsgroep opgenomen aangevuld met adviezen van DSP over de besproken thema's.

DSP zal de deelnemers van de begeleidingsgroep per begeleidende brief verzoeken binnen een bepaalde termijn een reactie te geven op het concept. Op basis van de reacties wordt besloten of een extra bijeenkomst van de begeleidingsgroep wenselijk is. Hierover heeft DSP contact met het wijkbureau (opdrachtgever). Na verwerking van de reacties op het concept brengt DSP vervolgens het definitieve eindrapport uit.